НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор
Валерій МАРЧЕНКО

«__29__»__серпня__2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА

для здобувачів вищої освіти

Галузь знань	**02 «Культура і мистецтво»**
Спеціальність	**024 «Хореографія»**
Освітній рівень	**перший (бакалаврський)**
Освітня програма	**«Класична хореографія»**
Вид дисципліни	**обов'язкова**

Форма навчання	денна, заочна
Навчальний рік	2025/2026
Кількість кредитів ECTS	24/720
Мова викладання, навчання й оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	залік,екзамен

Київ – 2025

Розробники:
КАМІН Володимир Олексійович, доцент, доцент кафедри хореографії
ПОПОВИЧ Людмила Юріївна, доцент кафедри хореографії

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Завідувач кафедри хореографії _____ Мирослав ВАНТУХ

Протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

ПОГОДЖЕНО з гарантом освітньої програми «Класична хореографія»

Гарант освітньої програми _____ Вікторія Шумілова

© Камін В.О.,2025
© Попович Л.Ю., 2025
© НАКККіМ,2025

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація (ОПИС) навчальної дисципліни (зокрема міждисциплінарні зв'язки).

Дисципліна «Мистецтво балетмейстера» відзначає результативно-цільову спрямованість навчального процесу, в якому передбачено поетапні дії викладача та здобувачів з метою досягнення результату протягом усього періоду навчання (1-4 курси). При цьому навчальний процес базується на ключових освітніх ***компетенціях***: вивчати, шукати, думати, співробітничати, прийматися за справу, адаптуватись у виробничих умовах тощо. Аналіз цього переліку ***компетентностей*** показує їх достатню креативну спрямованість, хоча й не завжди в явному вигляді, а як крок до творчості. До власне креативних ***компетентностей*** зі списку можна віднести: «уміти здобувати користь із досвіду», «уміти вирішувати проблеми», «організовувати взаємозв'язок минулих і дійсних подій», «уміти знаходити нові рішення» тощо.

Дисципліну «Мистецтво балетмейстера» здобувачі опановують на основі фольклорних матеріалів, вивчають звичаї, обряди і традиції, регіональні особливості того чи іншого хореографічного твору, використовуючи при цьому ***міждисциплінарні зв'язки*** – знання, набуті при вивченні обов'язкових супутніх модулів – класичного, народно-сценічного, українського, історико-побутового, сучасного та бального танців, історії хореографічного мистецтва тощо.

2. Мета навчальної дисципліни: підготовка фахівців у галузі народного хореографічного мистецтва, формування професійної ***компетенції,*** умінь і навичок, пов'язаних із мистецтвом постановки хореографічних композицій. У результаті навчання здобувач повинен знати основні засади створення хореографічних композицій, відповідно до програми, та застосовувати їх при постановці танцювальних номерів.

3. Завдання дисципліни (навчальні цілі): формування цілісної системи знань із композиції та постановки танцю значно розширюють ***компетенції*** здобувача, дозволяють цілісно бачити будь-яку навчально-творчу проблему, знаходити її оптимальне рішення. Перехід педагогічної школи до ступеневої системи освіти передбачає оновлення змісту базової педагогічної освіти фахівців усіх кваліфікаційних рівнів як фахівців вищого освітнього рівня, котрі в майбутньому поновлять склад керівників хореографічних колективів і викладацький корпус закладів вищої освіти та спеціалізованих середніх мистецьких навчальних закладів.

4. Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК) :

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК02. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

СК03. Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.

СК04. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).

СК5. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

СК07.Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

СК08.Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.

СК09.Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

СК10.Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, ТУ-, цифрове, медіа- мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проекту, його реалізації та презентації.

СК11.Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.

СК13.Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого - фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.

СК14.Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

СК15. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.

СК18.Здатність впроваджувати інноваційні ідеї для створення актуальних культурно-мистецьких проектів з урахуванням тенденцій розвитку хореографічного мистецтва в культурних креативних індустріях.

5. Програмні результати навчання (ПРН) :

ПРН03. Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.

ПРН07. Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.

ПРН08. Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.

ПРН09. Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

ПРН12. Відшуковувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.

ПРН13. Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

ПРН14. Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.

ПРН15. Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.

ПРН16. Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.

ПРН18. Знаходити оптимальні підходи до формування та розвитку творчої особистості.

ПРН19. Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.

ПРН20. Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.

ПРН23. Виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(для денної форми навчання)

№ з/п	Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Денна форма					
		усього	у тому числі				
			лек.	пр.	інд	м.к.	с/р
Курс І.Семестр 1. МОДУЛЬ 1. ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА							
1.1	Характерні особливості хореографічної культури України.	6	2				4
1.2	Балетмейстер і сфера його творчої діяльності	22		16	2		4
1.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 1 модуль.	30	2	16	2	2	8
МОДУЛЬ 2. ЕТЮДНА РОБОТА ЯК ФУНДАМЕНТ МАЙБУТНЬОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПОСТАНОВКИ							
2.1.	Етюд як першооснова становлення балетмейстерської майстерності.	4			2		2
2.2	Драматургія етюду та внутрішня сутність художнього образу.	2					2
2.3	Постановка та показ творчих робіт (хореографічний етюд).	22		18			4
2.4	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 2 модуль.	30		18	2	2	8
	Всього за 1 семестр.	60	2	34	4	4	16
Курс І. Семестр 2. МОДУЛЬ 3. ХОРОВОД І ХОРОВОДНИЙ ТАНЕЦЬ							
3.1	Хоровод як найдавніший вид синкретичного мистецтва.	4	2				2
3.2	Хороводи в традиційних святах і обрядах.	24		18			6
3.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 3 модуль.	30	2	18		2	8
МОДУЛЬ 4. РІЗНОВИДИ ХОРОВОДІВ							
4.1	Різновиди і форми хороводів.	4					4
4.2	Взаємозв'язок музики та танцю.	24		18			6
4.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 4 модуль.	30		18		2	10
МОДУЛЬ 5. ПРОСТОРОВИЙ МАЛЮНОК ХОРОВОДІВ							
5.1	Просторовий малюнок їх різновиди.	4					4
5.2	Види українських хороводів, визначення їх науковцями України.	24		18	2		4
5.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 5 модуль	30		18	2	2	8
МОДУЛЬ 6. ЛЕКСИКА В ХОРОВОДІ – МОВА ТАНЦЮ							
6.1	Лексика в хороводах і хороводних танцях.	6					6
6.2	Постановка та показ творчих робіт (хоровод, хороводний танець).	22		20	2		
6.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 6 модуль.	30		20	2	2	6
	Всього за 2 семестр.	120	2	74	4	8	32

Курс ІІ. Семестр 3. **МОДУЛЬ 7. СЦЕНІЧНА ОБРОБКА ФОЛЬКЛОРНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ**							
7.1	Літературно-графічна фіксація та розшифрування танцю.	2	2				
7.2	Принципи сценічної обробки фольклорного танцю.	26		18			8
7.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 7 модуль.	30	2	18		2	8
МОДУЛЬ 8. МЕТОДИКА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ ЗА ЗАПИСОМ							
8.1	Методика збору і обробки танцювального фольклору.	6					6
8.2	Специфіка постановки танцю за записом.	22		18			4
8.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 8 модуль.	30		18		2	10
МОДУЛЬ 9. ВИДИ УКРАЇНСЬКИХ ПОБУТОВИХ ТАНЦІВ							
9.1	Груповий поділ побутових танців.	6					6
9.2	Композиційні характеристики українських побутових танців.	22		18	2		2
9.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 9 модуль.	30		18	2	2	8
МОДУЛЬ 10. ПОСТАНОВКА ПОБУТОВОГО ТАНЦЮ							
10.1	Використання елементів стилізації в українському побутовому танці.	6					6
10.2.	Постановка та прилюдний показ одного з народних танців.	22		20	2		
10.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 10 модуль.	30		20	2	2	6
	Всього за 3 семестр.	120	2	74	4	8	32
Курс ІІ. Семестр 4. **МОДУЛЬ 11. ХОРЕОГРАФІЧНА КОМПОЗИЦІЯ НА ДИТЯЧУ ТЕМАТИКУ**							
11.1.	В. Верховинець – фундатор дитячої вокально-хореографічної педагогіки.	2	2				
11.2.	Особливості психології дитини та своєрідність дитячої хореографічної педагогіки.	2			2		
11.3	Казка як основа сюжетного танцю для дітей	24		18			6
11.4	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за11 модуль.	30	2	18	2	2	6
МОДУЛЬ 12. ДЖЕРЕЛА ДИТЯЧИХ ТЕМАТИЧНИХ ТАНЦІВ							
12.1.	Репертуар як один із засобів виховання дітей	10			2		8
12.2.	Драматургічна основа хореографічного твору як дієва ланка у розвитку творчої уяви дитини.	18		18			
12.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 12 модуль.	30		18	2	2	8
МОДУЛЬ 13. СПЕЦИФІКА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ ДЛЯ ДІТЕЙ							
13..1.	Специфіка постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі.	10					10
13.2.	Постановка дитячого танцю на сюжетній основі.	18		18			
13.3.	Модульний контроль.	2				2	

	Разом за 13 модуль.	30		18		2	10
	Всього за 4 семестр.	90	2	56	4	6	24
Курс ІІІ. Семестр 5. МОДУЛЬ 14. ТАНЕЦЬ ІЗ РОЗГОРНУТОЮ ЛЕКСИКОЮ							
14.1.	Різноманітність хореографічного мистецтва в Україні.	6	2				4
14.2.	Збагачення народно-сценічного танцю формотворчими елементами класичного танцю.	22		16	2		4
14.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 14 модуль.	30	2	16	2	2	8
МОДУЛЬ 15. ЛЕКСИКА ЯК ОСНОВА ТАНЦЮ							
15.1.	Хореографічний текст - основа хореографічного твору.	2			2		
15.2.	Постановка танцю з розгорнутою лексикою.	26		18			8
15.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 15 модуль.	30		18	2	2	8
	Всього за 5семестр.	60	2	34	4	4	16
Курс ІІІ. Семестр 6. МОДУЛЬ 16. ОСНОВИ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ДРАМАТУРГІЇ В СЮЖЕТНОМУ ТАНЦІ							
16.1.	Сюжетний танець - якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва.	8	2				6
16.3	Композиція танцю (аналіз сюжетних хореографічних композицій).	20		18	2		
16.4	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 16 модуль	30	2	18	2	2	6
МОДУЛЬ 17. ТАНЕЦЬ МАЛОЇ ФОРМИ – МІНІАТЮРА							
17.1	Хореографічна мініатюра.	18		18			
17.2	Музика як основа хореографічної композиції малої форми.	10			2		8
17.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 17 модуль	30		18	2	2	8
МОДУЛЬ 18. ХОРЕОГРАФІЧНА ДРАМАТУРГІЯ В СЮЖЕТНОМУ ТАНЦІ							
18.1	Драматургія сюжетного танцю.	8					10
18.2	Постановка сюжетного танцю малої форми.	20		18			
18.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 18 модуль.	30		18		2	10
	Всього за 6 семестр.	90	2	54	4	6	24
Курс ІУ. Семестр 7. МОДУЛЬ 19. СУЧАСНА ТЕМА В НАРОДНОМУ ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ							
19.1	Сучасна тема як основа хореографічної композиції.	2	2				
19.2	Художній образ в хореографічному мистецтві.	26		18	2		6
19.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 19 модуль	30	2	18	2	2	6
МОДУЛЬ 20. СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФОЛЬКЛОРУ							

20.1	Фольклорні джерела як основа сучасної хореографічної композиції.	8					8
20.2.	Хореографічна композиція як відображення фольклору у художньому задумі балетмейстера.	20		18	2		
20.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 20 модуль.	30		18	2	2	8
МОДУЛЬ 21. СПЕЦИФІКА РОБОТИ БАЛЕТМЕЙСТЕРА В АНСАМБЛІ ПІСНІ І ТАНЦЮ							
21.1.	Робота балетмейстера в ансамблі пісні і танцю (народному хорі).	10					10
21.2.	Сюїтна форма хореографічного твору	18		18			
21.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 21 модуль.	30		18		2	10
	Всього за 7 семестр.	90	2	54	4	6	24
Семестр 8. МОДУЛЬ 22. ЛІТЕРАТУРНО-ДРАМАТУРГІЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ							
22.1.	Джерела для постановки композиції сюїтної форми.	8	2				6
22.2.	Драматургічна основа хореографічного твору.	18		18			
22.3.	Музична основа хореографічного твору	2			2		
22.4.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 22 модуль.	30	2	18	2	2	6
МОДУЛЬ 23.КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ЯК СЦЕНАРІЙ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ							
23.1.	Сценарно-композиційний план хореографічного твору сюїтної форми.	8					8
23.2.	Етапи роботи балетмейстера по створенню хореографічного твору.	20		18	2		
23.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 23 модуль	30		18	2	2	8
МОДУЛЬ 24. ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ							
24.1.	Робота балетмейстера з художником.	10					10
24.2.	Постановка хореографічної композиції сюїтної форми (кваліфікаційна робота).	18		18			
24.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 24 модуль.	30		18		2	10
	Всього за 8 семестр.	90	2	54	4	6	24
Всього з дисципліни		720	16	432	32	48	192

для заочної форми навчання

№ з/п	Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Заочна форма					
		усього	у тому числі				
			лек.	пр.	інд.	м. к.	с. р
Курс І. Семестр 1. МОДУЛЬ 1. ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА							
1.1	Характерні особливості хореографічної культури України.	11	1				10
1.2	Балетмейстер і сфера його творчої діяльності	19		3			16
	Разом за 1 модуль.	30	1	3			26
МОДУЛЬ 2. ЕТЮДНА РОБОТА ЯК ФУНДАМЕНТ МАЙБУТНЬОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПОСТАНОВКИ							
2.1.	Етюд як першооснова становлення балетмейстерської майстерності.	9					9
2.2	Драматургія етюду та внутрішня сутність художнього образу.	8		1			7
2.3	Постановка та показ творчих робіт (хореографічний етюд).	11		3			8
2.4	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 2 модуль.	30		4		2	24
	Всього за 1 семестр.	60	1	7		2	50
Курс І. Семестр 2. МОДУЛЬ 3. ХОРОВОД І ХОРОВОДНИЙ ТАНЕЦЬ							
3.1	Хоровод як найдавніший вид синкретичного мистецтва.	8					8
3.2	Хороводи в традиційних святах і обрядах.	22		5			17
	Разом за 3 модуль.	30		5			25
МОДУЛЬ 4. РІЗНОВИДИ ХОРОВОДІВ							
4.1	Різновиди і форми хороводів.	9					9
4.2	Взаємозв'язок музики та танцю.	21		6			15
	Разом за 4 модуль.	30		6			24
МОДУЛЬ 5. ПРОСТОРОВИЙ МАЛЮНОК ХОРОВОДІВ							
5.1	Просторовий малюнок їх різновиди.	11		1			10
5.2	Види українських хороводів, визначення їх науковцями України.	19		5			14
	Разом за 5 модуль	30		6			24
МОДУЛЬ 6. ЛЕКСИКА В ХОРОВОДІ – МОВА ТАНЦЮ							
6.1	Лексика в хороводах і хороводних танцях.	7					7
6.2	Постановка та показ творчих робіт (хоровод, хороводний танець).	21		6			15
6.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 6 модуль.	30		6		2	22
	Всього за 2 семестр.	120		23		2	95
Курс ІІ. Семестр 3. МОДУЛЬ 7. СЦЕНІЧНА ОБРОБКА ФОЛЬКЛОРНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ							
7.1	Літературно-графічна фіксація та розшифрування танцю.	9	1				8
7.2	Принципи сценічної обробки фольклорного танцю.	21		4			17
	Разом за 7 модуль.	30	1	4			25

МОДУЛЬ 8. МЕТОДИКА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ ЗА ЗАПИСОМ							
8.1	Методика збору і обробки танцювального фольклору.	8					8
8.2	Специфіка постановки танцю за записом.	22		4			18
	Разом за 8 модуль.	30		4			26
МОДУЛЬ 9. ВИДИ УКРАЇНСЬКИХ ПОБУТОВИХ ТАНЦІВ							
9.1	Груповий поділ побутових танців.	9		1			8
9.2	Композиційні характеристики українських побутових танців.	21		3			18
	Разом за 9 модуль.	30		4			26
МОДУЛЬ 10. ПОСТАНОВКА ПОБУТОВОГО ТАНЦЮ							
10.1	Використання елементів стилізації в українському побутовому танці.	9		1			8
10.2.	Постановка та прилюдний показ одного з народних танців.	19		4			15
10.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 10 модуль.	30		5		2	23
	Всього за 3 семестр.	120	1	17		2	100
Курс ІІ. Семестр 4. **МОДУЛЬ 11. ХОРЕОГРАФІЧНА КОМПОЗИЦІЯ НА ДИТЯЧУ ТЕМАТИКУ**							
11.1.	В. Верховинець – фундатор дитячої вокально-хореографічної педагогіки.	7					7
11.2.	Особливості психології дитини та своєрідність дитячої хореографічної педагогіки.	8					8
11.3	Казка як основа сюжетного танцю для дітей	15		4			11
	Разом за11 модуль.	30		4			26
МОДУЛЬ 12. ДЖЕРЕЛА ДИТЯЧИХ ТЕМАТИЧНИХ ТАНЦІВ							
12.1.	Репертуар як один із засобів виховання дітей	9		1			8
12.2.	Драматургічна основа хореографічного твору як дієва ланка у розвитку творчої уяви дитини.	21		4			17
	Разом за 12 модуль.	30		5			25
МОДУЛЬ 13. СПЕЦИФІКА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ ДЛЯ ДІТЕЙ							
13..1.	Специфіка постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі.	9		1			8
13.2.	Постановка дитячого танцю на сюжетній основі.	19		4			15
13.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 13 модуль.	30		5		2	23
	Всього за 4 семестр.	90		14		2	74
Курс ІІІ. Семестр 5. **МОДУЛЬ 14. ТАНЕЦЬ ІЗ РОЗГОРНУТОЮ ЛЕКСИКОЮ**							
14.1.	Різноманітність хореографічного мистецтва в Україні.	9	1				8
14.2.	Збагачення народно-сценічного танцю формотворчими елементами класичного танцю.	21		4			17
	Разом за 14 модуль.	30	1	4			25
МОДУЛЬ 15. ЛЕКСИКА ЯК ОСНОВА ТАНЦЮ							

15.1.	Хореографічний текст - основа хореографічного твору.	9		1			8
15.2.	Постановка танцю з розгорнутою лексикою.	19		5			14
15.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 15 модуль.	30		6		2	22
	Всього за 5семестр.	60	1	10		2	47
Курс ІІІ. Семестр 6. МОДУЛЬ 16. ОСНОВИ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ДРАМАТУРГІЇ В СЮЖЕТНОМУ ТАНЦІ							
16.1.	Сюжетний танець - якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва.	8					8
16.2	Композиція танцю (аналіз сюжетних хореографічних композицій).	22		5			17
	Разом за 16 модуль	30		5			25
МОДУЛЬ 17. ТАНЕЦЬ МАЛОЇ ФОРМИ – МІНІАТЮРА							
17.1	Хореографічна мініатюра.	22		5			17
17.2	Музика як основа хореографічної композиції малої форми.	8					8
	Разом за 17 модуль	30		5			25
МОДУЛЬ 18. ХОРЕОГРАФІЧНА ДРАМАТУРГІЯ В СЮЖЕТНОМУ ТАНЦІ							
18.1	Драматургія сюжетного танцю.	8					8
18.2	Постановка сюжетного танцю малої форми.	20		5			15
18.3	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 18 модуль.	30		5		2	23
	Всього за 6 семестр.	90		15		2	73
Курс ІУ. Семестр 7. МОДУЛЬ 19. СУЧАСНА ТЕМА В НАРОДНОМУ ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ							
19.1	Сучасна тема як основа хореографічної композиції.	11	1				10
19.2	Художній образ в хореографічному мистецтві.	19		5			14
	Разом за 19 модуль	30	1	5			24
МОДУЛЬ 20. СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФОЛЬКЛОРУ							
20.1	Фольклорні джерела як основа сучасної хореографічної композиції.	8					8
20.2.	Хореографічна композиція як відображення фольклору у художньому задумі балетмейстера.	22		5			17
	Разом за 20 модуль.	30		5			25
МОДУЛЬ 21. СПЕЦИФІКА РОБОТИ БАЛЕТМЕЙСТЕРА В АНСАМБЛІ ПІСНІ І ТАНЦЮ							
21.1.	Робота балетмейстера в ансамблі пісні і танцю (народному хорі).	8					8
21.2.	Сюїтна форма хореографічного твору	20		5			15
21.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 21 модуль.	30		5		2	23
	Всього за 7 семестр.	90	1	15		2	72
Семестр 8.							

МОДУЛЬ 22. ЛІТЕРАТУРНО-ДРАМАТУРГІЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ							
22.1.	Джерела для постановки композиції сюїтної форми.	6					6
22.2.	Драматургічна основа хореографічного твору.	15		5			10
22.3.	Музична основа хореографічного твору	9					9
	Разом за 22 модуль.	30		5			25
МОДУЛЬ 23.КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ЯК СЦЕНАРІЙ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ							
23.1.	Сценарно-композиційний план хореографічного твору сюїтної форми.	8					8
23.2.	Етапи роботи балетмейстера по створенню хореографічного твору.	22		5			17
23.3.	Разом за 23 модуль..	30		5			25
МОДУЛЬ 24. ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ							
24.1.	Робота балетмейстера з художником.	8					8
24.2.	Постановка хореографічної композиції сюїтної форми (кваліфікаційна робота).	20		5			15
24.3.	Модульний контроль.	2				2	
	Разом за 24 модуль.	30		5		2	23
	Всього за 8 семестр.	90		15		2	73
Всього з дисципліни		720	4	116		16	584

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс І. Семестр 1.
МОДУЛЬ 1. ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА

Тема 1.1. Характерні особливості хореографічної культури

Анотація до лекції 1.1.

Класифікація видів мистецтва. Просторово-часова природа хореографічного мистецтва. Хореографія як зображально-виражальне, видовищне мистецтво. Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії. Створення художнього образу. Формування професії «балетмейстер». Особистісні та професійні якості балетмейстера.

План

1. Хореографія як вид мистецтва.
2. Характерні ознаки українського народного танцю.
3. Історично-етнографічні характеристики регіонів України.
4. Порівняльний аналіз історично-географічного та сучасного адміністративно-територіального поділу України.

Мета: розкрити функції мистецтва як однієї з форм суспільної свідомості, що відображає реальність через художні образи. Хореографічне мистецтво, як і

інші види мистецтва, відображає реальність, але мовою рухів, емоцій і положень людського тіла.

Завдання: охарактеризувати хореографічне мистецтво та його синтетичну природу – органічне поєднання засобів вираження музики, хореографії, живопису тощо.

Розкрити поняття умовності хореографічного мистецтва, що виражається в правді людських почуттів і переживань, які розкриваються в художніх образах і подіях життя людей. Важливість виховної ролі хореографічного мистецтва – оповідання про прекрасне, висока ступень естетики почуттів.

Опрацювати поняття “хореографія”, що в перекладі з грецької означає “запис рухів". Але зміст цього слова став значно ширшим і поняття “хореографія” сьогодні включає в себе все те, що відноситься до мистецтва танцю: професійний класичний балет, народні та бальні танці, танець-модерн, естрадні танці – все це називається хореографією.

Опрацювати джерела виникнення українського народного танцю.

Опрацювати специфіку культурних надбань України, історично-етнографічні характеристики регіонів України: центральний, східний, північний, південний і західний; особливості формування хореографічної культури в кожному з них. Характерні особливості хореографічної культури кожного регіону України, невідповідність історично-географічного та сучасного адміністративно-територіального поділу.

Самостійна робота до теми 1.1.

Мета: визначити характерні ознаки танцю як ритмопластичне вираження різноманітних почуттів, характеру занять і способу життя людини, як важливу і невід’ємну складову культури народу.

Завдання: опрацювати характерні особливості українського народного танцю.

Опрацювати історично-етнографічні характеристики регіонів України: центральний, східний, північний, південний і західний; характерні особливості формування хореографічної культури в кожному з них:

Проаналізувати невідповідність історично-географічного та сучасного адміністративно-територіального поділу.

Визначити характерні особливості хореографічної культури основних регіонів України (лексика, малюнок танцю, музика, манера, характер, зміст).

Опрацювати літературу, що характеризує хореографічні особливості регіонів України.

Література: 2, 22, 23, 28, 36.

Тема 1.2. Балетмейстер і сфера його творчої діяльності

Практичне заняття № 1 до теми 1.2.

План

1. Професія балетмейстера, особливості її змісту, характеру, завдань.
2. Види балетмейстерської діяльності:

– балетмейстер-постановник;
– балетмейстер-репетитор;
– балетмейстер-педагог;
– балетмейстер-реставратор.

3. Постановочна робота – балетмейстер: автор і творець хореографічного твору (етюду).

Мета: набуття практичних навичок побудови твору (від задуму до постановки і виконання хореографічного етюду) і сприйняття його глядачами.

Організація творчого процесу і зацікавлене ставлення до нього виконавців. Балетмейстер як інтелектуальна та гармонійна особистість, що працює над розвитком своїх природних здібностей.

Практичне завдання : опрацювати тематику етюдів.

Переглянути та проаналізувати зразки етюдів на відео носіях.

Визначити роль балетмейстера в постановці хореографічного твору як творця, репетитора, педагога.

Підібрати та проаналізувати музику для етюдної роботи.

Провести розгорнутий аналіз музичного твору.

Опрацювати етюд за пропонованою викладачем тематикою (наприклад, "Дощик" на муз Косенка тощо).

Індивідуальне заняття № 1 до теми 1.2.

Мета: охарактеризувати особливості професії балетмейстера. Балетмейстер – творець хореографічних творів, який володіє знаннями і здібностями режисера, постановника хореографічного твору, а також організатора всього творчого життя хореографічного колективу.

Проаналізувати види балетмейстерської діяльності:

– балетмейстер-постановник як творець хореографічного твору;

– балетмейстер-репетитор: тлумачення ідейного задуму, розкриття теми, художніх образів, відшліфування образної лексики, опрацювання мізансцен у поєднанні з малюнками, композиційними переходами;

– балетмейстер-педагог: досвід виконавця як необхідна складова педагога, чіткий, лаконічний особистий показ як шлях до вираження ідеї, розкриття образно-тематичного спрямування твору;

– балетмейстер-реставратор: майстерність відтворення, відновлення забутих номерів за допомогою кіно-, теле-, фото-, фономатеріалів, використання показу виконавців того чи іншого танцю («жива» традиція).

Розкрити основні функції професії балетмейстера, її особливості, зміст, характер, завдання.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

(усне опитування)

1. Характерні ознаки танцю як виду мистецтва.
2. Витоки українського народного танцю.
3. Історично-етнографічні характеристики регіонів України.
4. Порівняльний аналіз історично-географічного та сучасного адміністративно-територіального поділу України.
5. Танець як вид мистецтва – характерні особливості.
6. Професія балетмейстера, особливості її змісту, характеру, завдань.
7. Види балетмейстерської діяльності.

Література: 2, 22, 23, 28, 36.

МОДУЛЬ 2. ЕТЮДНА РОБОТА ЯК ФУНДАМЕНТ МАЙБУТНЬОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПОСТАНОВКИ

Тема 2.1. Етюд як першооснова становлення балетмейстерської майстерності

Індивідуальне заняття № 2 до теми 2.1.

Опанувати основний зміст хореографічного етюду як танцювального фрагменту, основою якого є вирішення певного комплексу завдань творця – створення художнього образу, комплексу рухів, просторових малюнків і переходів, основаних на точно визначеному хореографічному матеріалі та національній манері).

Танцювальний етюд слугує розвитку фантазії постановника та водночас розвитку й удосконаленню пластики всього тіла танцюристів. Під час роботи над етюдами вперше розкриваються якості та здібності балетмейстера – драматурга, режисера, педагога, актора.

В етюдній роботі балетмейстер всебічно опрацьовує форми і методи постановочної роботи, тобто режисерську й акторську творчість, педагогічну майстерність, поняття: “художній образ”, “характер”, “дія”, “перевтілення”.

Художній образ – особлива форма естетичного освоєння світу, при якій зберігається його предметно-чуттєвий характер, його суцільність, життєвість, конкретність.

Етюди створюються таким чином, щоб через пластику тіла – рухи, жести, пози, міміку – була виражена думка постановника і проявлені задані певні почуття.

Література: 1, 2, 22, 23, 28, 36.

Тема 2.2. Драматургія етюду та внутрішня сутність художнього образу

Практична робота № 2 до теми 2.2.

План

1. Поняття терміну "Драматургія".
2. Основні складові закону драматургії.
3. Поняття драматургії стосовно музичного матеріалу.

Мета: опрацювати різноманітні джерела для майбутнього етюду: літературні, фольклорні, поетичні, музичні, новелістичні тощо.

Обрати тему для етюду.

Завдання : визначити зміст хореографічного етюду як завдання знайти найдосконалішу форму для вираження внутрішнього світу людини і тих вимог, які пред'являються до хореографічного мистецтва.

1. Вибрати тему етюду.
2. Підготувати короткий зміст, намітити характер, манеру і стиль етюду. Визначити художній образ виконавця.
3. Визначити: тему, ідею та жанр етюду,
4. Підібрати і проаналізувати музику.
5. Опрацювати лексику, просторовий малюнок.
6. Створити і виконати етюд.
7. Опрацювати літературу з питань теми.

Індивідуальні заняття № 3 до теми 2.2.

Мета: набуття навичок створення та постановки хореографічної етюду.

Завдання: опрацювати закономірності побудови етюду як необхідної складової творчого процесу й практичної діяльності балетмейстера.

Підібрати тему для постановки етюду.

Підібрати та проаналізувати музику для етюду.

Опанувати поняття *тема* та *ідея хореографічного етюду*.

Розробити лексику і просторовий малюнок етюду.

Тема 2.3. Постановка та показ творчих робіт (хореографічний етюд)

Практичне заняття № 3 до теми 2.3.

План

1. Підготовка програми (короткого змісту) етюду.
2. Чітке формулювання теми й ідеї твору, аргументація вибору стилістики рухів і пластичних засобів.
3. Створення й показ хореографічної дії.
4. Репетиційна робота.
5. Аналіз робіт відповідно до завдання.

Мета: в процесі постановки етюдів опрацювати специфічні особливості сценічної дії хореографічного твору та закономірності її побудови.

Практичне завдання: опанувати поняття *драматургія* (від ґрец. драма – дія) як вольовий процес досягнення поставленої мети і основний засіб виразності хореографічного твору. Основні складові драматургії хореографічного твору: експозиція,зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка.

Ознайомитися з кращими зразками музики для етюдної роботи.

Розробити план постановочної роботи. Проаналізувати образний зміст музичного твору. Опрацювати зміст етюду як вправи для розвитку та вдосконалення виконавської, акторської, режисерської й балетмейстерської майстерності.

Розкрити зміст понять *тема* та *ідея хореографічного твору*.

Опрацювати поняття *художній образ*.

Опрацювати хореографічні елементи.

Опрацювати просторовий малюнок етюду.

Створити та виконати етюд відповідно до визначеної теми.

Модульний контроль № 2

(усне опитування)

1. Охарактеризувати поняття *драматургія*, закономірні тенденції розвитку дії в різних видах мистецтв.
2. Перерахувати основні етапи постановки хореографічного етюду.
3. Охарактеризувати основні складові драматургії етюду.
4. Яку роль грають міміка, жест, поза в ілюстрації дії?
5. Визначити: вид, жанр, стиль хореографічного етюду.
6. Визначити: тему й ідею твору.
7. Перевірка форми і змісту Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 1, 2, 8, 22, 23, 28, 36.

Курс І. Семестр 2.
МОДУЛЬ 3. ХОРОВОД І ХОРОВОДНИЙ ТАНЕЦЬ

Тема. 3.1. Хоровод як найдавніший вид синкретичного мистецтва

Анотація до лекції

Зміст понять хороводу, веснянки, гаївки, маївки, рогульки. Визначення їх академіками К.Василенко, О. Білецьким, А.Гуменюком й іншими дослідниками.

Залежність хороводів від змісту, стилістичних ознак, лексичних характеристик, музики, наявності поетичного слова й елементів драматургії**.**

План

1. Географічні та соціально-економічні умови виникнення хороводів.
2. Зміст поняття "хоровод" у дослідженнях фольклористів-науковців.
3. Взаємозв'язок хороводів із музикою, словом.
4. Різновиди та зразки хороводів.
5. Тематична та жанрова різноманітність хороводів.

Мета: розкрити важливу тему для творчості – хороводу і хороводного танцю. Географічні, історичні, умови східнослов'янських племен: полян, древлян, кривичів, сіверян, волинян, бужан, білих хорватів та ін.

Різновиди та зразки хороводів.

Характеристика кожного з цих різновидів із доповненням підвидів, виділення їх за статевими та віковими ознаками.

Завдання: опрацювати своєрідність драматургії хороводу та її залежність від виду, жанру твору.

Безпосередня ілюстрація дії та тексту, внутрішня образність у ліричних, героїчних, жартівливих, сатирично-гротескових хороводах.

Регіональні особливості українських хороводів.

Залежність лексики, композиції від географічних, соціально-історичних, побутових умов праці.

Різноманітність побудов хороводів відповідно до регіональних ознак.

Тематична та жанрова різноманітність хороводів.

Тема 3.2.Хороводи в традиційних святах і обрядах

Практичне заняття № 4 до теми 3.2.

План

1. Тематика хороводів.
2. Обряд, гра як частина хороводу.
3. Обрядова термінологія.
4. Тема, ідея, зміст як основа задуму хореографічного твору.

Мета: опрацювати на відеоносіях хороводи в постановці відомих балетмейстерів, у ході яких на очному прикладі проаналізувати використання сценічного простору, побудову мізансцен, прийоми балетмейстерів для кращого сприйняття глядачем задуму та ідеї хороводу.

Практичне завдання:

1) побудувати групову мізансцену. Пропонуються теми, наприклад: весілля, ярмарок, І. Купала тощо.
2) побудувати масову сцену, у якій мають бути виділені солісти майбутньої дії, використовуючи точку сприйняття із залу для глядачів.
3) відеоперегляд програм Державних ансамблів пісні й танцю України, під час яких здобувачі аналізують види хороводів – обрядові, ігрові, орнаментальні тощо.

У процесі практичних занять засвоюються прийоми ***побудови малюнку*** (подрібнення, укрупнення, нарощування, ускладнення); поняття *композиційний перехід.*

Самостійна робота до теми 3.2.

Мета: підібрати та проаналізувати музичний матеріал. Опрацювати фольклорні обрядових та святкових джерел.

Завдання: проаналізувати музику та проаналізувати зразки хороводів на відео носіях.

Ознайомитися з термінологією: обряд, ритуал, гра, звичай, традиція.

Опрацювати зміст обрядів і свят календарного циклу.

Підготувати зміст для власної хореографічної композиції - хороводу або хороводного танцю.

Література: 12, 22, 23, 24, 28.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 3

(Усне опитування)

1. Охарактеризувати поняття обрядової термінології: обряд, ритуал, гра, звичай, традиція.
2. Зміст поняття *просторовий малюнок , композиційний перехід.*
3. Види та зразки хороводів.

МОДУЛЬ 4. РІЗНОВИДИ ХОРОВОДІВ

4.1. Різновиди і форми хороводів.

Самостійна робота до теми 4.1.

Мета та завдання: опрацювати відтворення в хороводах родинних і побутових взаємин:

– тема кохання;

– сімейних відносин;

– побутові сценки в хороводах.

Опрацювати хороводи в традиційних обрядах і святах календарного циклу: весняні, купальські, обжинкові, новорічні.

Опрацювати жанрові ознаки хороводів: ліричні, героїчні, жартівливі, сатиричні, гротескові, ігрові тощо.

Тема 4.2. Взаємозв'язок музики та танцю

Практичне заняття № 5 до теми 4.2.

План

1. Музика і танець – взаємозв’язок.
2. Музика, що створена спеціально для хореографічного твору.
3. Музика, що добирається (фонограма).
4. Аналіз музики.

Мета: аналіз музичного твору. Визначення стилю та характеру музики. Співвідношення музики та танцю (унісон, підголоскова поліфонія, контрапункт). Хороводний танець з інструментальним супроводом.

Практичне завдання: аналіз музики до танцю.

1. Визначити жанр, зміст, музичну драматургію.

2. Визначити форму. Форма може бути простою чи складною. Складна включає, наприклад, куплет, приспів: треба встановити, зі скількох частин складається твір, як вони співвідносяться за тривалістю, як повторюються.

3. Аналізується кожна частина – поділяється на періоди, фрази, речення.

4. Уточнюються музичні теми, характер, ритмічний рисунок, музичний розмір, динамічні відтінки, акценти. У результаті цієї роботи здобувач повністю освоює зміст, форму та композиційну структуру музики. Музика, зазвичай, заучується напам'ять за допомогою аудіоапаратури.

У процесі цієї роботи дедалі конкретніше стає хореографічне бачення частин, малюнків, фрагментів танцю. Усе це фіксується, визначається, на яку частину музики планується постановка хореографічного фрагмента.

Розробка композиції танцю.

Здобувач разом із концертмейстером визначають:

- жанр музичного твору;
- зміст;
- музичну драматургію;
- музичну форму (двочасткову, тричастинну);
- сюжетну форму, що поєднує принципи контрастності, видозміни, переробки та повторності;
- поліфонічні форми – канон, фуга, поліфонічні варіації.

5. Визначаються динамічні відтінки, характер.

6. Розділити кожну частину музичного твору на періоди, речення, музичні фрази.

7. Визначити ритмічний рисунок, підкреслити ритмічні частки (синхронність). Вказати розбіжність ритмічних і метричних часток (синкопа).

8. Визначити і розучити з виконавцями фрагменти планової семестрової постановки.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 4

(Усне опитування)

1. Музика і танець – взаємозв’язок.
2. Значення динамічних відтінків музики в хороводі.
3. Що означає музична драматургія?
4. Визначення жанру музичного твору.
5. *Проаналізувати* хороводи в традиційних обрядах і святах календарного циклу: весняні, купальські, обжинкові, новорічні.

Література: 12, 22, 23, 24, 28.

МОДУЛЬ 5. ПРОСТОРОВИЙ МАЛЮНОК ХОРОВОДУ

Тема 5.1. Просторовий малюнок їх різновиди

Самостійна робота до теми 5.1.

Мета: провести порівняльний аналіз хороводів на тему: простий і багатоплановий малюнок танцю.

Завдання: опрацювати залежність просторового малюнку від задуму хореографічного твору, його ідеї, лексичного та музичного матеріалів.

Опрацювати основні структури просторових малюнків – лінії, діагоналі, коло, півколо, колони, змійки, зірочки тощо.

Простий і багатоплановий малюнок танцю. Малюнок танцю і танцювальна лексика, їх взаємозв'язок. Систематизувати і зробити перелік просторових малюнків у письмовій формі.

Література: 12, 22, 23, 24, 28.

Тема 5.2. Види українських хороводів, визначення їх науковцями України – (А.Гуменюка і Н.Уварової).

Практичне заняття № 6 до теми 5.2.

План

1. Опрацювати і проаналізувати фрагменти хороводів у запису А.Гуменюка "Кривий танець", "Марена́".
2. Опрацювати і проаналізувати фрагменти хороводу Н.Уварової "Кружала".
3. Опрацювати хореографічні малюнки в хороводах.
4. Визначити особливості динаміки хороводів.

Мета: відпрацювання фрагментів хороводів за завданням викладача.

Практичне завдання: постановник разом із концертмейстером визначають музичну складову хороводів. Визначити манеру і характер виконання кожної частини музично-хореографічного матеріалу. Розучити з виконавцями фрагменти хороводів за завданням викладача.

Індивідуальне заняття № 3 по темі 5.2

Мета: набуття навичок створення та постановки хореографічної композиції, основним виразним засобом якої є малюнок танцю.

Завдання: опрацювати поняття "малюнок" і "перехід" хороводу як складових частин композиції танцю.

Опрацювати питання залежності малюнку від географічних і національних особливостей.

Підібрати відеоматеріал з постановками хороводів "Кривий танець", "Марена", "Кружала", а також підібрати фонограму та ноти для цих хороводів.

Опрацювати залежність малюнку від задуму номера, його ідеї, музичного матеріалу, музичної форми всього твору, що включає в себе характер художнього образу, ритмічну складову і темп виконання.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 5

(Усне опитування)

1. Охарактеризувати зміст хороводу "Марена".
2. Охарактеризувати зміст хороводу "Кривий танець".
3. Перерахувати різновиди просторових малюнків у хороводах.
4. Охарактеризувати просторові малюнки в хороводних танцях.

Література: 12, 22, 23, 24, 28.

МОДУЛЬ 6. ЛЕКСИКА В ХОРОВОДІ – МОВА ТАНЦЮ

6.1. Лексика в хороводах і хороводних танцях

Самостійна робота з теми 6.1.

Мета: опрацювати хореографічний текст як важливий засіб виразності хороводу.

Завдання: визначити роль танцювальних рухів як основи хореографічного твору: рухи, жести, пози, ракурси як складові хореографічного «тексту». зокрема ілюстративних рухів, зумовлених виконанням хороводів і хороводних танців.

Залежність танцювального «тексту» від ідеї, драматургії, музичного матеріалу.

Взаємозв’язок танцювального тексту з хореографічними образами.

Взаємозалежність танцювального тексту і просторового малюнка.

Засвоїти органічну залежність малюнку від задуму хороводу, його ідеї, музичної форми всього твору, що включає в себе характер образу, ритмічну основу і темп.

Література: 12, 22, 23, 24, 28.

6.2. Постановка та показ творчих робіт (хоровод, хороводний танець)

Практичне заняття № 7 до теми 6.2.

План

1. Особливості лексики і просторового малюнку в хороводах.
3. Взаємозв’язок лексики, малюнку і музичного матеріалу.
4. Постановка хороводу (хороводного танцю).

Мета: здійснити постановку хороводу або хороводного танцю.

Практичне завдання: Опрацювати тему постановки. Підготувати історичну довідку вибраного матеріалу. Підготувати зміст твору.

Підібрати та проаналізувати музику для постановки.

Підготувати постановочний план.

Розучити з виконавцями всю композицію.

Прилюдний показ композиції.

Індивідуальні заняття № 4 до теми 6.2.

Мета: добір і аналіз музичного матеріалу для постановки.

Практичне завдання: підготовка постановочного плану хороводу на основі драматургічного закону.

Створення лексики для композиції, просторових малюнків, переходів.

Опрацювання манери, характеру виконавців, загальної атмосфери під час виконання.

Підготовка Презентації хороводу (хороводного танцю).

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 6

(усне опитування)

1. Усне опитування з питань теми модулів:
   - охарактеризувати види хороводів;
   - перерахувати просторові малюнки;
   - охарактеризувати різницю лексики для хороводів і для хороводного танцю;
   - охарактеризувати образну "мову" хороводів, її відповідність музичним образам.
2. Охарактеризувати різноманітні метроритмічні музичні структури (прості, складні, мішані розміри) і варіанти нерівномірного тактового чергування.
3. Перевірка форми і змісту Презентації твору (письмовий варіант).
   Література: 12, 22, 23, 24, 28.

Курс ІІ. Семестр 3.
МОДУЛЬ 7. СЦЕНІЧНА ОБРОБКА ФОЛЬКЛОРНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 7.1. Літературно-графічна фіксація та розшифрування танцю

Анотація до лекції 7.1

Щоб правильно прочитати запис хореографічної композиції, донести до виконавця своєрідність танцю, постановник має, насамперед, добре ознайомитися з музикою. Виконавці повинні зрозуміти стиль танцю, манеру виконання, характерні особливості малюнку і рухів, детально розібратись у костюмах.

Постановка танцю починається з вивчення окремих танцювальних рухів. Варто починати з більш простих і легких рухів, виконуючи їх у повільному темпі. Рухи розкладають на елементи, поступово ускладнюючі координацію (рухи ніг, рук, голови і корпусу), потім рухи і комбінації відпрацьовують при поступовому прискорюванні темпу. При розучуванні танцю треба визначити основних персонажів танцю. Коли вивчено всі танцювальні рухи, керівник приступає до постановки танцю в цілому.

Вивчивши з колективом танець, постановник розпочинає його відпрацювання – домагатися від виконавців якнайбільшої точності та чіткості рухів, щоб вони відчували однакову відстань – інтервали в танці, коло, пряму лінію, одночасний загальний рух.

Один із найважливіших моментів роботи – виявлення емоційного наповнення кожного руху чи пози.

Репетицію перед виступом варто провести в костюмах, щоб виконавці звикли до них.

План

1. Графічні позначення запису танцю.
2. Методичний розбір основних рухів.
3. Розбір малюнків танцю.

Мета: опрацювати структуру запису танцю відповідно до музичного супроводу.

Завдання: опрацювати структуру розбору танцю за записом.

Перша частина: характеристика танцю загалом, його зміст, визначення мети художнього виконання, відзначається, яка кількість виконавців повинна бути зайнята в танці, характер музики, під яку виконується танець, і наприкінці – опис костюма.

Друга частина: опис танцю, його композиція. В описі танцю вказується задум і емоційне забарвлення рухів, кількість тактів, на які виконується кожне перебудування, в якому напрямку рухаються виконавці. При запису танців прийняті певні умовні позначення.

1. Планування сцени.
2. Позначення виконавців – їх кількість і характерні особливості.
3. Переміщення виконавців на сцені – ключові малюнки.
4. Повороти й обертання окремо і в парах.

Третя частина складається з опису танцювальних рухів. Опис робиться від виконавця. Танцювальні рухи записуються потактовно на основі музики, під яку виконується танець.

Четверта частина запису танців: запис музики, під яку виконується танець.

Тема 7.2. Принципи сценічної обробки фольклорного танцю

Практичне заняття № 8 до теми 7.2.

План

1. Принципи обробки фольклорного танцю.
2. Специфіка літературного запису танцю.
3. Особливості роботи із записами танцю на відеоносіях.
4. Особливості манери і характеру виконання танців різних регіонів України.

Мета: опрацювати принципи обробки фольклорного танцю, взявши за основу літературні записи танцю або відеозразки і практично відтворити фрагменти цих композицій.

Практичне завдання: опанувати питання принципів обробки фольклорного танцю.

За *першим* принципом – збереження першооснови в лексиці з незначним збагаченням їх морфологічних структур нюансами, штрихами, підпорядковуючи їх образно-тематичному спрямуванню танцю.

Музичний супровід відбувається без зміни характеру доопрацювання основної теми в мелодійному, ладовому, темпоритмічному планах.

Другий принцип – аранжування та створення нового варіанту на основі традиційного танцю. При виконанні цього принципу відтворюється зразок із програм провідних колективів України, вивчаються фрагменти цих композицій.

Третій принцип – використання фольклорних першоджерел на основі народних традицій, звичаїв, обрядів, колориту, характеру, образних деталей, лексики, розробки певних композиційних лейтмотивів. Переглядаються зразки кращих композицій, вивчаються фрагменти цих композицій із ретельним аналізом.

Четвертий принцип – використання відеоматеріалів для засвоєння практичного матеріалу, зокрема переглянути та проаналізувати обробки хореографічних композицій П.Вірського.

Самостійна робота до теми 7.2.

Мета: підібрати відеофрагменти хореографічних композицій для практичної постановки.

Завдання: підготувати й опанувати музику для підготовленого фрагмента. Вивчити лексику і просторові малюнки фрагментів композиції. Опанувати манеру і характер виконання.

Література: 12, 18, 22, 23, 24, 29.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 7

(усне опитування)

Усне опитування з питань теми модуля.

1. Перерахувати основні графічні позначення запису танцю.
2. Охарактеризувати відмінні риси принципів обробки фольклорних танців – 1–4-го рівнів.

Література: 12, 18, 22–24, 29.

МОДУЛЬ 8. МЕТОДИКА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ ЗА ЗАПИСОМ

Тема 8.1. Методика збору й обробки танцювального фольклору

Самостійна робота до теми 8.1.

Мета: опрацювати методичні принципи збору і обробки танцю.

1. Назва, форма, вид танцю. Місцевість або район побутування.
2. Характерні танцювальні елементи: кроки, рухи, манера, характер тощо.
3. Характерні просторові малюнки.
4. Музика – характеристика, динамічні відтінки.

Завдання: опрацювати питання класифікації запису танцю.

Перша частина – подається характеристика танцю загалом, його зміст, визначається, яка кількість виконавців повинна бути зайнята в танці, характер музики, під яку виконується танець, і наприкінці – опис костюма.

Друга частина – опис танцю здійснюється "від глядача". Запис виконується малюнками і кресленнями, креслення визначає пересування танцюристів на сценічному майданчику.

Третя частина складається з опису танцювальних рухів, опис робиться "від виконавця". Танцювальні рухи описуються окремими елементами на основі музики, під яку виконується танець.

Четверта частина запису танців – музика, під яку виконується танець (фонограма і ноти).

Опрацювати використання інтерактивного методу постановки танцю із застосування відеозапису твору.

Тема 8.2.Специфіка постановки танцю за записом

Практичне заняття № 9 до теми 8.2.

План

1. Методика постановки танцю за записом.
2. Композиційні особливості виконання танців різних регіонів України.
3. Особливості музичного супроводу регіональних танців.
4. Постановка і відпрацювання танців за записом.
5. Специфіка постановки танцю за записом з відеоносіїв.

Мета: опрацювати методичні основи постановки танцю за записом.

Завдання: опрацювати використання інтерактивного методу постановки танцю за записом – розучування з використанням відеозапису твору.

Проаналізувати варіанти використання сценічного простору, побудову мізансцен, які прийоми застосовані балетмейстером для правильного сприйняття глядачем думки та ідеї танцю.

Вивчити особисто та розучити зі здобувачами фрагменти танців за записом. На початку розучування:

- пояснити зміст танцю, характер і манеру виконання рухів.
- вивчити рухи, просторові малюнки. і переходи.

Разом із концертмейстером опрацювати структуру музики.

Подальша робота – відпрацювання точності та чіткості виконання рухів, відчуття інтервалів у танці, тримати форми малюнків – коло, прямі лінії тощо.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 8

(усне опитування)

1. З чого починається постановка танцю за записом?
2. Які етапи постановки танцю за записом?
3. Яка роль концертмейстера у постановці танцю за записом?
4. Охарактеризувати методику розбору танцю на літературній основі.
5. Охарактеризувати методику постановки танцю по відео.
6. Пояснити методику опрацювання музичного матеріалу.

МОДУЛЬ 9. ВИДИ УКРАЇНСЬКИХ ПОБУТОВИХ ТАНЦІВ

Тема 9.1.Груповий поділ побутових танців

***Самостійна робота з теми* 9.1.**

Мета: опрацювати самостійно розподіл побутових танців України. *Завдання*: ознайомитися з науковим тлумаченням побутових танців України дослідника Андрія Гуменюка.

Перша група. Метелиця як один із найдавніших танців, що сформувався на основі хороводу. Щедрівки, їхній безпосередній зв’язок із метелицею.

Гопак як візитна картка української народної хореографії. Тропак як близький за стилем, характером до гопака танець. Козачок як танець парно-масовий, жіночий, сольний.

Друга група.

Коломийка-пісня, коломийка-танець.

Гуцулки як варіант коломийки.

Третя група.

Полька як танець, асимільований в Україні.

Кадриль – композиційна основа.

Література: 3, 16, 18, 22, 23, 24.

Тема 9.2. Композиційні характеристики українських побутових танців

Практичне заняття № 10 до теми 9.2.

План

1. Різноманітність українських побутових танців.
2. Розподіл українських побутових танців.
3. Композиційні відмінності побутових танців.
4. Характеристика музичного матеріалу побутових танців.

Мета: опанувати різноманітність композиційних характеристик українських побутових танців.

Практичне завдання:

• Визначити відмінності в районуванні побутових танців.

• Визначити характер музики, проаналізувати її динамічні відтінки.

• Визначити стилістику хореографії побутових танців.

• Визначити виразні засоби танцю, за допомогою яких розкривається зміст творів.

Проаналізувати основні характерні особливості виконання хореографічних творів:

- *першої групи*: метелиці, гопаки, козачки.
- *другої групи*: коломийки, гуцулки.
- *третьої групи*: польки та кадрилі.

Опрацювати практично лексичні, стилістичні та композиційні характеристики побутових танців.

Індивідуальне заняття № 5 до теми 9.2.

Ознайомитися з композиціями на відеоносіях і вибрати фрагмент для постановки (за погодженням з викладачем). Підібрати музичний матеріал (проаналізувати структуру). Визначити зміст, форму, вид, жанр. Підготувати постановочний план. Підготувати і вивчити лексику, просторові малюнки, опанувати манеру і характер виконання обраних фрагментів.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 9

(усне опитування)

1. Перерахувати груповий розподіл побутових танців України.
2. Дати коротку характеристику композиційної побудови танців кожної групи.
3. Чим відрізняються форми побутових танців?

Література: 3, 16, 18, 22, 23, 24.

МОДУЛЬ 10. ПОСТАНОВКА ПОБУТОВОГО ТАНЦЮ

Тема 10.1. Використання елементів стилізації в українському побутовому танці

Самостійна робота до теми 10.1.

Підібрати відеофрагменти до хореографічної композиції для практичної постановки.

Окремо підготувати і опанувати музику.

Опанувати лексику і просторові малюнки композиції.

Опанувати манеру і характер виконання.

Підготувати Презентацію власної постановки.

Тема 10.2. Постановка побутового танцю на фольклорній основі (з використанням літературного запису або на основі відеоматеріалів)

Практичне заняття № 11 до теми 10.2.

План

1. Постановка побутового танцю на основі літературного або відеозапису.
2. Підготовка музичного матеріалу.
3. Етапи постановочної роботи.
4. Показ танцювальної композиції.

Мета: здійснити постановку побутового танцю з використанням запису літературного або відеоматеріалу.

Завдання: після складання програми і створення всього тексту танцю балетмейстер приступає до безпосередньої постановки хореографічного твору (зміст, малюнки, лексика).

Визначити і виконати послідовність постановочного процесу.

На основі сценарно-композиційного плану здійснити постановку хореографічного твору побутової тематики з використанням літературного або відеоматеріалів.

Визначення характеру музики, розбиття її на музичні відрізки відповідно до характеру кожної частини танцю.

Робота із солістами, з масою.

Продумати манеру, характер виконання твору.

Визначення виразних засобів танцю, за допомогою яких буде розкрито художні образи.

Під час постановки дотримуватися хронометражу.

Репетиційна робота із виконавцями. Прилюдний показ твору.

Індивідуальне заняття № 6 до теми 10.2.

Підготовка робочого плану постановки – лексики, просторових малюнків.

Опрацювати зміст твору.

Опрацювати характерні особливості побутових танців з урахуванням зміни лексики, композиції, музики,поетичного слова, рядження, виконання тощо.

Добір та аналіз музики для постановки.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 10

(усне опитування)

1. Розподіл українських побутових танців;
2. Тема та ідея поставленого побутового танцю;
3. Форма і зміст твору;
4. Перевірка презентації твору (письмовий варіант).

Література: 3, 16, 18, 22, 23, 24.

Семестр 4.
МОДУЛЬ 11. ХОРЕОГРАФІЧНА КОМПОЗИЦІЯ НА ДИТЯЧУ ТЕМАТИКУ

Тема 11.1. В. Верховинець – фундатор дитячої вокально-хореографічної педагогіки

Анотація до лекції 11.1.

В.Верховинець – невтомний пропагандист народної хореографії. Глибоке знання української етнографії, виключне розуміння завдань танцювального мистецтва, а також осмислений метод подачі матеріалу зробили його творчість живільним джерелом для багатьох поколінь аматорів і професіоналів народного хореографічного мистецтва.

Учень і послідовник М.В. Лисенка, перший український балетмейстер і фольклорист переносив на сцену етнографічно-фольклорні замальовки та образи, звичаї з танцями, піснями, атрибуцією, розробив стилістику лексики, багато працював над музикою для українських танців.

План

1. Становлення В.Верховинця як хореографа.
2. В.Верховинець - науковець, дослідник, фольклорист.
3. Поєднання в методиці В.Верховинця прогресивних педагогічних тенденцій.
4. Твір "Весняночка" В.Верховинця.
5. Педагогічні методи В.Верховинця.

Поєднання в методиці В.Верховинця прогресивних педагогічних тенденцій. “Весняночка” як перша книга ігор з піснями для дітей, видана в Україні. Роль “Весняночки” у справі виховання дітей у 20-30-і рр., її актуальність.

Використання рухливих ігор, забавок, танців зі співами для дітей. Добір їхньої тематики відповідно до віку.

Моделювання програми та принципи творчої роботи педагога з урахуванням віку: доступність змісту гри чи танцю, відповідність внутрішньому світу дитини.

Твір "Весняночка" В.Верховинця та "Пори року" в ній.

Сприйняття довкілля за допомогою ігрових ситуацій. Імітація звичок звірів, птахів, яскравість вражень, радість від ігрових сюжетів. Призвичаювання до виконання елементарних трудових процесів тощо.

Побудова “Весняночки” на основі фольклорного матеріалу власних авторських творів та кращих зразків заново переосмисленої музично-ігрової дитячої літератури своїх сучасників.

Ігровий зміст збірки, його здатність посісти важливе місце в процесі дитячого виховання.

Конкретна мета та завдання як важливі складові педагогічного методу В.Верховинця.

Самостійна робота до теми 11.1.

1. Підібрати тематику на казковому матеріалі, використовуючи відеозапис балетних вистав та хореографічних творів дитячих колективів.
2. Підібрати фрагменти для практичної роботи
3. Опрацювати музичний матеріал

Література: 2, 3, 11, 17, 33.

Тема 11.2. Казка – основа сюжетного танцю для дітей

Практична робота № 12 до теми 11.2.

План

1. Зразки балетної дитячої тематики.
2. Творчість композиторів для дітей.
3. Зразки дитячих балетів на український сцені.
4. Казка як основа репертуару дитячого колективу.

Мета: опрацювати фрагменти хореографічних композицій казкової тематики для дітей.

Проаналізувати творчість композиторів та балетмейстерів які використовували сюжети казок у своїх творах.

Практичне завдання: вивчити відібрані фрагменти балетної тематики для дітей, проаналізувати музично-хореографічну драматургію.

У практичній роботі з дітьми казки відіграють велику роль у розвитку творчої уяви і фізичного оздоровлення особливо молодших школярів.

Проаналізувати та опрацювати цікаві сюжети з фантастичними пригодами, сміливими і відважними героями, які завжди перемагають, викликають у дитини

сильні переживання, збагачують конкретно-чуттєвий досвід, виховують асоціативність мислення, образне сприймання навколишньої дійсності.

Розробити драматургію відібраних сюжетів побудованих на глибоких переживаннях, яскравих уявленнях, думках про прекрасне. Усе це робить дітей емоційнішими, виразнішими, спонукають до активної роботи.

Важко переоцінити значення казки для дитини, вона не тільки її забавляє, викликає задоволення - вона їй життєво необхідна. Казка дає дитині перші уявлення про хореографічне мистецтво, різнобарвність танцювальних рухів, і, водночас, відчуття міцності світу і його моральних основ.

Отже, балет-казка - один із основних засобів розвитку творчої уяви юного глядача.

Індивідуальні заняття № 7 до теми 11.2.

1. Підібрати та опрацювати фрагменти хореографічних творів для дітей на відео носіях.
2. Опрацювати зміст творів на дитячу тематику.
3. Опрацювати лексику, просторові малюнки, елементи пантоміми.
4. Опрацювати художні образи казкових персонажів.
5. Підібрати та проаналізувати музичний матеріал.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 11

(усне опитування)

1. Назвіть казкові теми з репертуару дитячих колективів.
2. Які Ви знаєте казкові сюжети на балетній сцені?
3. Яку користь дає участь дитини в казкових хореографічних композиціях?

Література: 2, 3, 11, 17, 33.

МОДУЛЬ 12. ДЖЕРЕЛА ДИТЯЧИХ ТЕМАТИЧНИХ ТАНЦІВ

Тема 12.1. Репертуар - як один із засобів виховання дітей.

Самостійна робота з теми 12.1.

Репертуар – основа дитячого хореографічного колективу.

При створенні репертуару для дітей основними критеріями є змістовність танцю, його відповідність сучасним завданням естетичного виховання та віковим особливостям дітей.

Репертуар має прищеплювати любов і повагу до танцювального мистецтва своєї Батьківщини та до танцювальної культури інших народів, Знайомство з основними елементами класичного, народного, історико-побутового та сучасного танцю та набуття у процесі занять спеціальних навичок розвивають у школярів художній смак, виховують у них шляхетність та витонченість виконання, формують загальну культуру

Для оволодіння танцювальною грамотою необхідно засвоїти абетку класичного танцю — це дасть культуру виконання, без якої немислимий будь-який сценічний танець.

Народний танець є одним із засобів національного, міжнародного та патріотичного виховання школярів. Народний танець, як правило, мажорний, розвиває у дітей позитивні емоції, відчуття радості буття, збагачує танцювальний досвід різноманітністю ритмів та пластики. Інтерпретація елементів народного танцю відповідно до дитячої тематики є неодмінною умовою занять.

Особливий інтерес дітей викликає робота над сюжетними танцями, теми яких близькі та зрозумілі дітям, запозичені із навколишньої дійсності чи зі світу казок. Танці-ігри, танці з предметами (м'ячами, обручами, стрічками тощо) займають особливе місце.

Казки – улюблена тема дітей; у світ казок глядач потрапляє водночас із виконавцями.

Невід'ємною частиною репертуару є тематичні танці "Перший раз у перший клас",

Тема 12.2. Драматургічна основа хореографічного твору як дієва ланка розвитку творчої уяви дитини

Практичне заняття № 13 до теми 12.2.

План

1. Драматургія – основа дитячої хореографії
2. Складові драматургії
3. Музично-хореографічна драматургія
4. Жанровий вплив на розвиток дії.
5. Тематика творів Верховинця як фундамент розвитку дитячої хореографії.
6. Ретельний добір музики для дитячих хореографічних колективів.

Мета: опрацювання фрагментів хореографічних композицій із репертуару кращих колективів України.

Завдання: опрацювати фрагменти балетних композицій з яскраво виразною драматургією.

Опрацювати вплив на уяву дітей музично-хореографічних образів в балетних виставах для дітей.

Проаналізувати драматургічний розвиток дії в балетах "Чиполіно", "Лускунчик", "Білосніжка і семеро гномів".

Композиція хореографічного твору дитячої тематики включає в себе складові компоненти, серед них важливою є драматургічна основа.

Практичні заняття проводяться у формі постановки етюдів на задану викладачем тему.

Індивідуальне заняття до теми № 8 12.2.

На зразках хореографічних композицій відпрацювати тематику танцювальних композицій для дітей молодшої, середньої і старшої груп. Основа тематики дитячої хореографії:

– у музиці – програмній або непрограмній, чи народній в обробці композитора або концертмейстера;

– наукових дослідженнях з хореографії (досвід В.Верховинця, А.Шевчук,Т.Чурпіти);

– у фольклорі – піснях, казках; обрядах, традиціях;

– у літературних творах;

– у реальних життєвих ситуаціях.

Підготувати всі складові драматургічного розвитку твору для певної вікової групи дітей (за завданням викладача).

Підібрати музичний матеріал для етюдної роботи.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 12

(усне опитування)

1. Яке місце має драматургія у творах для дітей?
2. Які якості виховують балетні вистави для дітей?
3. Як балетна музика впливає на естетичний розвиток дітей?

Література: 2, 3, 11, 17, 33.

МОДУЛЬ 13. СПЕЦИФІКА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ ДЛЯ ДІТЕЙ

Тема 13.1. Специфіка постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі

Самостійна робота до теми 13.1.

Мета: опрацювати зразки хореографічних композицій для дитячого колективу.

Підібрати тему для власної постановки дитячої тематики.

Визначити назву, тему, жанр, форму, вид танцю. Характерні танцювальні елементи: кроки, рухи., манера, характер, персонажі тощо.

Характерні просторові малюнки.

Музика - характеристика, динамічні відтінки.

Підготувати Презентацію хореографічної композиції на дитячу тему.

Література: 2, 3, 11, 17, 33.

Тема 13.2. Постановка танцю на дитячу тематику

Практичне заняття № 14по темі 13.2.

План

1. Створення сюжетного номера. Визначення жанру та стилю.
2. Визначення конфлікту.
3. Розробка запропонованих обставин та визначення подій та дієвих фактів.
4. Визначення ефективної лінії виконавців, їх взаємовідносин.
5. Визначення характерів, трактування ролей.

Мета: опанувати специфіку постановочної роботи педагога-балетмейстера з дітьми різних вікових категорій.

Практичне завдання: поставити танець на дитячу тематику.

Ретельний добір тематичного матеріалу для дітей різних вікових категорій з урахуванням фізичного навантаження, емоційної сфери, доступності почуттів, які викличе танець. Добір рухів, які дитина здатна виконати без зайвого фізичного навантаження.

Програма танцю включає певні компоненти.

- Творчий задум та його реалізація.
- Визначення теми та ідеї твору.
- Визначення часу та місця дії постановки.
- На основі композиційного плану – визначення характеру музики, розбиття її на музичні відрізки відповідно до характеру кожної частини танцю. Визначення виразних засобів танцю, за допомогою яких буде розкрито зміст номера. Сценічне оформлення сцени (декорації, костюми, освітлення).
- Визначення хронометражу.

Після складання програми створення танцю, постановник приступає до безпосередньої постановки хореографічного твору.

Постановка танцю і репетиційна робота із виконавцями.

Прилюдний показ твору.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 13

(усне опитування)

Особливості роботи в дитячому хореографічному колективі.
Розподіл на вікові групи.
Особливості репертуару дитячого ансамблю танцю.
Послідовність постановочної роботи балетмейстера.
Перевірка Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 2, 3, 11, 17, 33.

Курс ІІІ. Семестр 5.
МОДУЛЬ 14. ТАНЕЦЬ З РОЗГОРНУТОЮ ЛЕКСИКОЮ

Тема 14.1.Різноманітність хореографічного мистецтва в Україні

Анотація до лекції 14.1.

Життя і побут індивідів у минулому формувалися під впливом основного роду занять: полювання, рибальства, скотарства, землеробства, ремесел тощо. Це впливало на історичний процес розвитку народу, формувало його побутові відносини, ритуали, традиції, обряди, народжувало й виробляло етичні, правові норми, естетичні ідеали.

І українці і білоруси, танцюють метелиці, польки, кадрилі, інші танці, однак усі вони відрізняються і лексикою, і композицією, і музикою, і манерою та формою виконання. Мешканці Закарпаття, Прикарпаття танцюють польку зовсім не так, як степовики Придніпров'я, Слобожанщини.

Українські танці, обрядовість та їх вплив на білоруську хореографію. Міграція поляків в українське Поділля та заселення шляхетською Польщею Правобережжя України (Хмельницька, Житомирська, Львівська).

Поселення словаків у Закарпатті привнесли танці: "Обкрочок", "Вербунк", "Чопаш-чардаш", "Карічка", "Ускаковане" та ін.

Давні зв’язки українців та угорців. На південному заході Закарпаття збереження угорської мови, функціонування шкіл, національних творчих колективів та ін.

Давня історія політичних, економічних, культурних зв’язків Молдови та України.

Міграція населення з Молдовії на Україну і з України до Молдови (після ліквідації Січі).

План

1. Композиційний колорит форми побудови танцю
2. Малюнок танцю як асоціативний художньо - образний елемент.
3. Національний колорит лексики та композиції в танцях.

Мета: Опанувати різноманітність хореографічної культури різних регіонів України.

Завдання: Ознайомитися з багатством та різноманітністю танцювальної мови. Національні риси хореографії національних меншин як джерело хореографічної культури України. Визначення хореографічного тексту та його складових. Місце хореографічного тексту у композиції танцю. Взаємозв'язок хореографічного тексту із музичним матеріалом.

Хореографічний текст і малюнок танцю. Поза, жест, ракурс. Пантоміма і ракурси, їх перевага та недоліки.

Самостійна робота до теми 14.1.

1. Опрацювати методичні матеріали К Василенка "Лексика українського народно-сценічного танцю (Розділ ІІ.).
2. Проаналізувати зразки хореографічного мистецтва кращих колективів України (відео матеріали).
3. Ознайомитися з відео матеріалами Всеукраїнського конкурсу народної хореографії ім. П.Вірського.

Література: 2, 3, 13, 18, 21, 22, 23.

Тема 14.2. Збагачення народно-сценічного танцю формотворчими елементами класичного танцю

Практичні заняття № 15 до теми 14.2.

План

1. Класичний танець як фундамент для розвитку сучасної народно-сценічної хореографії
2. Народний український танець на театральній сцені.
3. Використання культури класичного танцю у постановках П.Вірського.

Мета: проаналізувати елементи синтезу класичного і народного танців. прослідкувати вплив кластичного танцю на форму і зміст українського народно-сценічного танцю.

Практичне завдання1.: створити жіночі комбінації на матеріалі танців центральної України на музику "Козачок"; створити чоловічу комбінацію на основі танцю Центральної України "Гопак".

Практичне завдання 2.: опанувати хореографічний матеріал гуцульського танцю "Коломийка" у формі етюду;

Практичне завдання 3.: створити хореографічні композиції у формі етюдів на матеріалі малих народностей України (за завданням викладача)..

Проаналізувати структуру створених композицій.

Проаналізувати елементи впливу класичного танцю на український народний танець.

Проаналізувати хореографічні композиції що створені П.Вірським - перегляд та аналіз відео матеріалів. Розучити фрагменти композицій П.Вірського.

Індивідуальні заняття № 9 до теми 14.2.

Підібрати та проаналізувати музичний матеріал для навчальних комбінацій та етюдів.

Опрацювати проаналізувати питання взаємозбагачення класичного та народних танців що розширює межі пластичної мови, надає їй багатоплановості.

Проаналізувати лексику класичного танцю що використовується в українських танцях.

Підібрати хореографічний відеоматеріал різних регіонів України для перегляду і аналізу на практичних заняттях.

Підібрати фрагменти хореографії із балетів поставлених на українській тематиці.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 14

(усне опитування)

.

1. Що означає взаємозбагачення класичного і народного танців?
2. В яких українських народних танцях найбільш використовуються елементи класичного танцю?
3. Перерахувати елементи класичного танцю що використовуються в танцях українських колективів.

Література: 2, 3, 13, 18, 21, 22, 23.

МОДУЛЬ 15. ЛЕКСИКА ЯК ОСНОВА ТАНЦЮ

15.1. Хореографічний текст як один з основних елементів хореографічного твору

Самостійна робота до теми 15.1.

1. Розробки науковців в галузі хореографічної лексики.
2. Лексика танцю і шляхи її збагачення
3. Зв’язок хореографічної лексики та музики
4. Класифікація рухів.
5. Танцювальні поклони та запрошення.

Мета: опрацювати основний комплекс рухів України (праці В.Верховинця і К.Василенка).

Практичне завдання: розглянути лексику українських танців з точки зору її грамотного використання в композиціях.

Опрацювати рухи які є основою в хореографічних композиціях на практичних заняттях (за завданням викладача). У практичній роботі використовувати відеоматеріали різних регіонів України.

Питання класифікації має велике значення для подальшого розвитку не тільки лексики, а й народно-сценічної хореографії у цілому.

Опрацювати практично тематику "Танцювальні поклони та запрошення".

Література: 2, 3, 13, 18, 21, 22, 23.

Тема 15.2. Постановка танцю з розгорнутою лексикою

План

1. Хореографічний твір образно-емоційного характеру як хореографічна композиція, що не містить певного сюжету (безсюжетна), зміст якої складають власне пластично-танцювальні образи.
2. Виражальні засоби безсюжетного хореографічного твору.
3. Драматургія безсюжетного хореографічного твору, засоби її виявлення.

Мета: підготувати до постановки хореографічну композицію з розвинутою лексикою.

Практичне завдання: здійснити постановку хореографічної композиції на матеріалах побутового танцю.

Ретельний добір тематичного матеріалу. Створення Програм постановки яка включає: творчий задум та етапи його реалізації.

На основі композиційного плану - визначення характеру музики, розбиття її на музичні відрізки відповідно до характеру кожної частини танцю; визначення виразних засобів танцю, за допомогою яких буде розкрито зміст номера; сценічне оформлення сцени (декорації, костюми, освітлення).

Після складання програми створення танцю, постановник приступає до безпосередньої постановки хореографічного твору.

Постановка танцю і репетиційна робота із виконавцями.

Прилюдний показ твору.

Індивідуальні заняття № 10 до теми 15.2.

Підготувати:

- хореографічний текст як елемент композиції;
- танцювальний рух - наскрізний елемент танцю;
- жести, пози, ракурси в хореографії.

Опанувати поняття: поняття «хореографічний текст" як один з основних компонентів композиції хореографічного твору, засіб вираження драматургії. Засвоїти побудову хореографічного твору шляхом сполучення лексичних структур танцю.

Підготувати й опрацювати лексику, просторові малюнки, комбінації, а також продумати манеру, характер виконавців.

Підібрати і проаналізувати музичний матеріал.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 15

(усне опитування)

Пояснити зміст понять:

- хореографічний текст як елемент композиції;
- танцювальний рух - наскрізний елемент танцю;
- жести, пози, ракурси в хореографії;
- манера, характер, стиль танцю.

Перевірка Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 2,3,13,18,21,22,23.

Курс III. Семестр 6.
МОДУЛЬ 16. ОСНОВИ ХОРЕОГРАФІЧНОЇДРАМАТУРГІЇ В СЮЖЕТНОМУ ТАНЦІ

Тема 16.1. Сюжетний танець як якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва

Анотація до лекції 16.1.

Сюжет (франц. sujet від лат. subjectum – тема, предмет, причина, повод, підлеглий) - безперервний ланцюг подій, поєднаних причиново-часовими зв'язками, образне відтворення яких розкриває у поступовому, динамічному русі ідею хореографічного твору. За допомогою сюжету балетмейстер відображає буття, змальовує характери персонажів, їхні дії, вчинки, взаємини.

У сюжеті розкривається зміст хореографічного твору через розгортання певного життєвого конфлікту, а також взаємин між персонажами.

У сюжеті відображаються суспільні відносини, даються картини формування й розвитку людських характерів.

Часто в основу сюжету балетмейстери беруть життєві факти.

В основу **соціальних** покладено зіткнення двох протилежних сил, якщо навіть носії однієї не присутні на кону ("Ми пам'ятаємо" П.Вірського - радянський народ і фашизм; "Бидло" Ф.Лопухова - російський народ і поневолювачі та ін.).

Побутові конфлікти будуються на взаєминах, зіткненнях членів сім’ї, конкуруючих груп тощо.

Психологічний конфлікт притаманний, як правило, ліричній хореографії і базується на суперечностях у світогляді персонажів. Часто побутові та психологічні конфлікти співіснують в одному хореографічному творі.

Сюжет включає в себе розповідь про ряд подій, фактів, що одержують детальні мотивації у фабулі. У сюжеті закладене загальне, у фабулі ж стислий зміст подій, зображених у творі у послідовному логічному розвитку, вимальовуються деталі.

План

1. Синтез теми, ідеї та сюжету хореографічного твору.
2. Образи-характери дійових осіб та запропоновані обставини хореографічної дії.
3. Тема,ідея, сюжет в танці.
4. Конфлікт як відмінна риса сюжетного танцю.
5. Музика - рушійна сила сюжетної композиції.

Мета: розкрити основні складові сюжетного танцю.

Завдання: охарактеризувати складові драматургічної дії в сюжетному танці.

Поняття – тема,ідея,сюжет.

Образна природа музики. Особливості музичної мови. Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі.

Ритм як один з універсальних проявів в мистецтві. Ритм як збудник руху в сюжетному танці. Музика як рушійна основа танцювальної пластики..

Основні частин драматургії - експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація та розв’язка.

Основні принципи драматургії твору - від побудови хореографічної фрази, епізоду, сцени до постановки хореографічного твору в цілому.

Розвиток дії необхідна складова танцю?

- контрастність епізодів;
- продумана ритмічна організація епізодів та логічна їх послідовність;
- спрямування до кульмінації –вершини в дії.
- Засоби виразності в хореографічному творі?
- музика;
- лексика;
- просторові малюнки, переходи;
- пози, жести, міміка, емоції.
- художнє оформлення.
- Пантоміма в танці – конкретна інформація або поетичне узагальнення, яке обумовлює хореографічний жанр.

Самостійна робота до теми 16.1.

Мета: засвоїти прийоми побудови композиції на матеріалах кращих колективів України з використанням відео фрагментів.

Завдання: опрацювати принципи розвитку композиції з аналізом принципів при їх використанні в постановочній роботі.

Література: 2, 3, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 28.

Тема 16.2. Композиція танцю як форма сценічного втіленняхудожнього задуму балетмейстера

Практичне заняття № 15 до теми 16.2.

План

1. Поняття "хореографічна композиція".
2. Компоненти хореографічної композиції.
3. Основні принципи побудови хореографічної композиції.

Термін *композиція* (від лат. compositio - складання, створення, розташування, компонування, поєднання) твору широко використовується в архітектурі, скульптурі, живопису, музиці, літературі тощо і визначає побудову художнього твору, зумовлену його змістом, характером та призначенням.

Основні компоненти композиції хореографічного твору.

1. драматургія (зміст);
2. музичний матеріал;
3. хореографічний текст (рухи, пози, жести, міміка, ракурси тощо);
4. просторові малюнки танцю (розташування і переміщення танцюючих по сценічному майданчику);
5. виконавці;
6. художнє оформлення.

Принципи як невід"ємна складова побудови хореографічного твору:

1. Принцип цілісності;
2. Принцип варіації і контрасту в побудові дії.
3. Принцип підпорядкованості всіх засобів композиції ідейному задуму.
4. Принцип співвідношення форми і змісту.
5. Принцип динаміки розвитку.

Закон співвідношення частин хореографічної композиції (архітектоніка).

Індивідуальні заняття № 11 до теми 16.2.

1. Опрацювати поняття "Хореографічна композиція" і "Хореографічна драматургія".
2. Опрацювати основні компоненти композиції.
3. Опрацювати зміст поняття "Архітектоніка"

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 16

(усне опитування)

.

1. Розкрити поняття: тема, ідея та сюжет в танці.
2. Що означає конфлікт в сюжеті?.
3. Складові закону драматургії.
4. Перевірка Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 2, 3, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 28.

МОДУЛЬ 17. ТАНЕЦЬ МАЛОЇ ФОРМИ – МІНІАТЮРА

Тема 17.1. Хореографічна мініатюра

Практичні заняття № 16 до теми 17.1.

План

1. Різновиди хореографічних мініатюр. Сольний танець: поняття монолог та варіація.
2. Діалог у дуетному танці.
3. Особливості хореографічної драматургії мініатюр.
4. Умовність поняття сюжету хореографічної мініатюрі.
5. Критерії сюжетності для хореографічної мініатюри.
6. Сольні, дуетні та групові форми мініатюри. Драматургія як хореографічне перетворення первісного стану образів мініатюри.

Хореографічна мініатюра як мала композиційна форма хореографічного твору. Характерні ознаки хореографічної мініатюри: лаконічність, оригінальність задуму та його втілення в художніх образах.

Склад виконавців. Відображення в хореографічній мініатюрі творчих і технічних можливостей конкретних виконавців.

Легка пристосовуваність до умов концертного виконання.

Мета: опрацювати зміст і форми танцювальної композиції малої форми - хореографічної мініатюри.

Завдання: розкрити зміст хореографічної мініатюри в питаннях:

- суспільна значимість конфлікту, який відображається у сюжеті;
- відбиття у сюжеті правди життя і людських характерів;
- позиція автора в оцінці явищ життя;
- художня майстерність автора і виконавців у розгортанні сюжету.

В сучасній хореографії зустрічаємось з соціальними, побутовими, психологічними конфліктами.

Практичне завдання 1.– на запропоновану педагогом музику розробити тему хореографічної мініатюри. Визначити пластичний мотив, скласти розгорнутий етюд на 32 - 64 такти.

Практичне завдання 2.– Опрацювати тему соціального конфлікту: розробити зміст, підібрати музику і створити етюд на соціальну тему. В основу

соціальних конфліктів покладено зіткнення двох протилежних сил, якщо навіть носії однієї не присутні на сцені. (Наприклад - Добро і зло, Біле і чорне тощо).

Практичне завдання 3. Опрацювати тему побутового конфлікту, який будується на взаєминах молодих людей, зіткненнях членів сім'ї, конкуруючих груп тощо.

Практичне завдання 4. Створити зміст мініатюри на тему психологічного конфлікту . Психологічний конфлікт притаманний, як правило, ліричній хореографії і базується на суперечностях у світогляді персонажів.

Самостійна робота до теми 17.1.

Підібрати зразки музики для виконання практичних завдань.

Опрацювати і проаналізувати відео матеріали на тему танцю малої форми - мініатюри.

Опрацювати зміст хореографічного твору (за завданням викладача).

Література: 2, 3, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 28.

Тема 17.2. Музика як основа хореографічної композиції

Практичні заняття № 17 до теми 17.2.

План

1. Музично-хореографічна драматургія
2. Форми музики
3. Динамічні відтінки музики
4. Жанри музики
5. Поліфонічні види, композиційні форми музики .

Мета: опрацювати різноманітність форм і методів аналізу музики для хореографії.

Практичне завдання: Визначити жанр, зміст, музичну драматургію танцювальної композиції.

2. Визначити форму. Форма може бути простою чи складною. Складна включає, наприклад, куплет, приспів - треба встановити, з скількох частин складається твір, як вони співвідносяться за тривалістю, як повторюються.

3. Розбирається кожна частина – розподіл на періоди, фрази , речення.

4. Уточнити музичні теми, характер, ритмічний рисунок, музичний розмір, динамічні відтінки, акценти. В результаті цієї роботи здобувач повністю освоює зміст, форму та композиційну структуру музики. Музика зазвичай заучується напам'ять за допомогою аудіо апаратури. Освоївши музику, її драматургію, постановник аналізує тотожність музики та танцю. Узгоджуються всі найдрібніші деталі сценічної дії та відображення їх у музиці. У процесі цієї роботи дедалі конкретніше стає хореографічне бачення частин, малюнків, фрагментів танцю.

Завдання: – аналіз композиції танцю.

За допомогою концертмейстера визначають:

- жанр музичного твору; зміст; музичну драматургію; музичну форму;

– форму рондо - чергування однієї побудови з іншими побудовами.
– сюжетну форму яка поєднує принципи контрастності, видозміни, переробки та повторності;
– змішану форму – рондо-соната;
– поліфонічні види – канон, фуга, поліфонічні варіації.

5. Визначити частини музичного твору, скільки разів повторюються динамічні відтінки, характер. Ступінь звучання при виконанні (форте, піано).

6. Визначити характер кожної частини (гострий, різкий, грайливий, м'який, повітряний, жартівливий, легато, стаккато).

7. Розділити кожну частину музичного твору на періоди, речення, музичні фрази.

8. Період — побудова, у якому викладено більш менш завершена музична думка. Зазвичай період складається з двох подібних за будовою частин речень, кожна з яких містить 4 або 8 тактів. Іноді пропозиції не рівні між собою, друге розширено. Наприклад:

16 тактів – "Ой, лопнув обруч", "Горлиця";

12 тактів – «А до мене Яків приходив» (6 тактів).

Фраза це будь-яка закінчена невелика частина музичної теми. У 16-тактному періоді фраза – 4 такти, у 12-тактному – 3 такти.

9. Визначити ритмічний рисунок, підкреслити ритмічні частки (синхронність). Вказати розбіжність ритмічних і метричних часток (синкопа).

Індивідуальні заняття № 12 до темі 17.2.

Мета: підготувати і проаналізувати зразки музики куплетної і варіативної музики.

Завдання: зробити аналіз музики до танців:

– "Ой, лопнув обруч", "Горлиця" – 16 тактів;
– «А до мене Яків приходив» – 12 тактів.

Підібрати і проаналізувати музику сюжетної форми з констрастною побудовою.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 17

(усне опитування)

1. Визначити структуру музики - періоду, фрази, речення.
2. Перерахувати поліфонічні форми музики.
3. Перерахувати жанри музичних творів.

Література: 6, 13, 18, 22, 25, 27, 28.

МОДУЛЬ 18. ХОРЕОГРАФІНА ДРАМАТУРГІЯ В СЮЖЕТНОМУ ТАНЦІ

Тема 18.1. Драматургія сюжетного танцю

Самостійна робота до теми 18.1.

Мета: опрацювати поняття «драматургія» (від грецької – драма, що означає дія); сюжет – послідовний зв'язок подій у тимчасовому розвитку; подія як факт, обставина, подія, що змушують героїв до дії.

Завдання: опрацювати питання драматургії як закон розвитку і побудови дії, завдяки чому виникає емоційна напруга – драматизм.

Опрацювати структуру основних частин драматургії: - експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація та розв᾽язка.

Опрацювати способи вираження конфлікту в хореографічному творі, що неодмінно пов’язаний із певним напруженням і розв’язанням.

Опрацювати різновиди сюжетних композицій та їх особливості:

- ігрові;
- тематичні;
- сюжетні;
- гостро-сюжетні.

Провести аналіз підготовленого хореографічного твору з позиції його побудови по законам драматургії.

Підготовка Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 6, 13, 18, 22, 25, 27, 28.

Тема 18.2. Постановка сюжетного танцю з розвинутою драматургією

Практичні заняття № 18 до теми 18.2.

План

1. Створення сюжетного номеру. Визначення жанру та стилю.
2. Визначення конфлікту.
3. Розробка запропонованих обставин та визначення подій та дієвих фактів.
4. Визначення ефективної лінії виконавців, їх взаємовідносин.
5. Визначення характерів, трактування ролей.

Мета: постановка сюжетної хореографічної композиції.

Завдання: визначення теми, ідеї та сюжету хореографічного твору.

Ретельний вибір музичного матеріалу.

Підготовка та опрацювання змісту сценарно-композиційного плану.

Ретельний добір характерних образів, персонажів, типажів.

Поетапна постановка номеру.

Робота над технікою та культурою виконання рухів.

Робота над акторською майстерністю.

Творчий показ хореографічного твору, наступне обговорення та аналіз.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 18

Різновиди сюжетних композицій.
Що означає "сюжет"?
Основні частини драматургії.
Значення музики в сюжетному танці.
Перевірка Презентації твору (письмовий варіант).
Література: 6, 13, 18, 22, 25, 27, 28.

Курс IV. Семестр 7.
МОДУЛЬ 19. СУЧАСНА ТЕМА В НАРОДНОМУ ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

Тема 19.1. Сучасна тема як основа хореографічної композиції

Анотація до лекції 19.1.

Постановочна робота над сучасною темою як одне з основних завдань у хореографічному колективі.

Створення композицій сучасної тематики на основі народних традицій де національний характер і своєрідність колориту поєднані із сучасними танцювальними формами.

Глибоке вивчення балетмейстером сучасних тенденцій у розвитку хореографічного мистецтва. Пошук тем на основі життя, праці і побуту сучасника.

Видатний внесок **у** розвиток української національної хореографії балетмейстерів народного танцю України: *П.Вірський, М.Вантух, Л.Калінін, В.Дебелий - у Києві, К.Балог та І.Попович –на Закарпатті, Д.Ластівка – на Буковині, В.Петрік – на Прикарпатті***,** *Г.Клоков – на Дніпропертовщині, тощо.*

План

1. Сучасні тенденції у розвитку народно-сценічної хореографії
2. Тема, ідея та мета хореографічного твору
3. Джерела сучасних постановок.
4. Створення сучасних образів на сцені.
5. Всеукраїнський Конкурс народної хореографії, його значення.

Важливість добору теми. Відображення в сюжетах подій сьогодення, героїчного минулого, патріотизму.

Створення образів сучасників як в їх індивідуалізації так і типізації.

Взаємовплив аматорського і професійного хореографічного мистецтва.

Значення організації та проведення Конкурсу ім. П.Вірського.

Самостійна робота до теми 19.1.

Мета: опрацювати літературні джерела для постановки сучасної композиції.

Завдання: скласти тематичний фонд - перелік тем для постановки сучасного хореографічного твору (не менш ніж 10 там).

Опрацювати результати Всеукраїнського Конкурсу народного танцю ім. П.Вірського (підібрати відеоматеріали УІ конкурсу).

Література: 13, 16, 22, 28, 29, 36, 36,40, 42

19.2. Художній образ в хореографічному мистецтві

Практичні заняття № 19 до теми 19.2.

План

1. Образ в хореографічному творі.
2. Технологія створення образу.
3. Образність хореографічного тексту і підтексту
4. Образно тематичний розвиток танцю
5. Постановка фрагментів танцю по записам.

Мета: Опрацювати поняття і зміст "художній образ в хореографічному мистецтві".

Завдання: підібрати відео матеріали з яскравими зразками виявлення художнього образу в танці.

1. Перегляд відеозапису хореографічної композиції "Подоляночка".
2. Складові аналізу художнього образу в танці:

а) ідея твору та музичне вирішення;

б) характерні особливості образу в цілому та окремих персонажів через форму, малюнок та текст;

в) лінія дії образів через сюжет та драматургічну побудову твору.

3. Аналіз хореографічного твору "Подоляночка" як сюжетної дії в цілому та окремих образів загалом.
4. Етюдна робота на тему "Подоляночка"

Музичне оформлення етюду як 4-5 частинна проста музична форма в основі сюжетної дії.

Художній образ у хореографічному мистецтві - це конкретний характер людини та її ставлення до навколишньої дійсності.

Образний танець змістовний, емоційний, наповнений внутрішнім змістом. Він завжди говорить про людину, про народ, про країну, про час.

Побудова художнього образу мусить іти через складові частини його творення на основі:

1.Емоційного сприйняття твору, що подобається в творі та що хвилює (часто цей стан народжує задум).

2.Необхідно усвідомити авторське бачення цього твору, його прийоми в розкритті задуму через жанр та форму.

3. Визначення мети, як постановник, беручи матеріал, необхідно усвідомити, що хочете сказати цим твором.

Практична робота. Готуючись до створення хореографічного твору з його образами та послідовністю сюжетної дії, балетмейстеру треба починати із з'ясування:

1) ідеї твору, його складові та музичне вирішення;

2) характерні особливості образу твору в цілому та образів-персонажів через форму, малюнок та текст;

3) лінію дії образів через сюжет та драматургічну побудову твору.

Перегляд відеозаписів хореографічних композицій кращих сюжетних номерів та практичне засвоєння пластики і художніх образів.

В образному танці техніка одухотворяється, стає виразним, засобом, допомагає розкриттю змісту. Образний початок притаманний найпростішим побутовим і народним танцям, виявляючись у їхній емоційній наповненості і змістовній характерності, а іноді й у зображальних,елементах.

Образно-тематичний розвиток, який включає в себе драматургію того чи іншого танцю саме і є *підтекст образу, партії* та *танцю* в цілому. Чим більше ми відходимо від зовнішньої зображальності і прагнемо до внутрішнього асоціативного проникнення у відтворюване явище природи, людського буття, взаємовідносини, тим більше узагальнюється ідея твору, а внутрішня образність надає танцю довголіття.

Балетмейстер, працюючи над образом героя, повинний продумати його історію, біографію. Не тільки те, що з ним буде відбуватися на сцені, але і те, що було з ним до цього і що буде потім.

Автор тільки тоді досягне переконливого художнього результату, якщо зробить дії свого героя логічними, правдивими, природними.

Індивідуальні заняття № 13 до теми 19.2.

Мета: опрацювати сутність художнього образу в танці.

Завдання: опрацювати характеристики художнього образу в танці.

Опрацювати відмінні риси художнього образу та хореографічного образу в танці.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 19

(усне опитування)

1. Художній образ в хореографічному творі - поняття..
2. Технологія створення художнього образу.
3. Образність хореографічного тексту і підтексту.
4. Значення ідеї у розвитку художнього образу.

Література: 13, 16, 22, 28, 29, 36, 36,40,42

МОДУЛЬ 20. СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФОЛЬКЛОРУ

20.1. Фольклорні джерела як основа сучасної хореографічної композиції

Самостійна робота до теми 20.1.

Мета: опанувати поняття і зміст українського традиційного фольклору з точки зору використання його як основу в хореографічних композиціях.

Завдання: опрацювати свята, обряди і традиції українського народу як джерело різноманітних форм танцю, балету, сценічного руху тощо.

Фольклор – одна з найтриваліших і всеохоплюючих систем духовного життя народу, яка тісно пов'язана з народним побутом (як окремою системою), з літературою, з мистецтвом і культурою які, зрештою, витворилась з фольклору і зберігає з ним тісний зв'язок на всіх етапах свого розвитку.

Фольклор (англ. - народна мудрість); народне знання, або усна народна творчість — колективна художня літературна, музична і хореографічна творча діяльність народу,

Опрацювати Обрядову термінологію:

- звичай – оприлюднена та узаконена дія, поведінка людей, які беруть участь в обряді;
- ритуал – традиційна форма здійснення обряду;
- гра – засіб спілкування учасників обрядових дійств;
- традиція – історично сформовані усталені погляди, уявлення, звичаї народу.

Ознайомитися з розподілом та взаємовпливом церковно релігійних та світських обрядів, традицій і звичаїв, їх характерні особливості.

Опрацювати свята календарного циклу – весняні (веснянки), літні (купальські), осінні (обжинки), зимові (новорічні).

Традиції народу, їх спадкоємність, виникнення нових традицій, відображення їх в хореографічному мистецтві.

Сучасна інтерпретація фольклору як основний метод постановочної роботи.

Сучасний хореографічний твір як вираження думок та ідей, важливих для сучасної людини.

Сучасне відтворення будь-якого явища – казкового, фантастичного історичного, обрядового та ін. сюжетів

Добір для сучасного хореографічного твору відповідної музики.

Література: 13, 19, 22, 23, 29, 32,36

Тема 20.2. Хореографічна композиція як відображення фольклору в художньому задумі балетмейстера.

Практичні заняття № 19 з теми 20.2.

План

1. Фольклор як основа сучасної хореографічної композиції.
2. Добір музичного матеріалу.

3. Постановка фрагментів хореографічного твору за вибором здобувача та погодженням з викладачем.
4. Етапи створення композиції.

Мета : постановка фрагментів хореографічної композиції з використанням фольклору.

Принципи створення хореографічної композиції:

– вивчення фольклорного матеріалу;

– створення композиційного плану який складається із певної кількості епізодів. в кожному із них детально викладено опис дії;

– добір музики створеної композитором або підготовленої фонограми;

– створення всього тексту і всіх частин особисто балетмейстером - як сольних так і масових сцен. до того все це треба зафіксувати і запам'ятати;

– показ створеного матеріалу артистам-виконавцям;

– творчий показ з наступним аналізом.

Хореографічна композиція відображає основні елементи фольклорних джерел. Дуже важливий добір музичного супроводу.

Складові композиції хореографічного твору:

1. драматургія (зміст);
2. музичний матеріал;
3. хореографічний текст (рухи, пози, жести, міміка, ракурси)
4. малюнок танцю (розташування і переміщення танцюючих по сценічному майданчику);
5. виконавці.

У постановочному процесі використовуються певні принципи хореографічної композиції:

– *принцип цілісності;*

– *принцип варіації і контрасту в побудові дії.*

– *варіація* - це видозміна вже знайомого хореографічного матеріалу мотиву, тобто певна зміна тексту, який вже використовувався.

– *контраст* вимагає введення нового матеріалу, який протиставляється вже використаному мотиву. Контраст завжди буває несподіваним, він вносить зміни, які дають нові фарби, і дуже часто контрасти стають кульмінаціями або кульмінаційними моментами

Індивідуальні заняття № 14 до теми 20.2.

1. Опрацювати тематику на фольклорному матеріалі
2. Підібрати фрагменти для постановки в основі яких фольклорний матеріал.
3. Підібрати музику.
4. Опрацювати художні образи дійових осіб.
5. Опрацювати лексику і просторовий малюнок у танцювальному фрагменті

.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 20

(усне опитування)

1. Місце фольклору в сучасній хореографічній композиції
2. Роль музичного матеріалу в постановці хореографічного твору.
3. Етапи створення композиції.

Література: 13, 19, 22, 23, 29, 32, 36

МОДУЛЬ 21. СПЕЦИФІКА РОБОТИ БАЛЕТМЕЙСТЕРА В АНСАМБЛІ ПІСНІ І ТАНЦЮ

Тема 21.1. Робота балетмейстера в ансамблі пісні і танцю (народному хорі)

Самостійна робота з теми 21.1.

Мета: опрацювати специфіку роботи балетмейстера в ансамблі пісні і танцю.
Завдання: опрацювати функції художнього керівника хору, його організаційно-провідну роль.

Опрацювати принципи організації творчого процесу окремо в танцювальній та хоровій групах хору:

- робота з артистами хору, що беруть участь у хореографічній композиції;
- творча робота балетмейстера з хормейстером та керівником оркестру;
- специфіка побудови програми при поєднанні вокальних, хореографічних номерів та загальних вокально-танцювальних сцен композиції;
- різножанровість у виборі репертуару;
- шляхи поповнення репертуару.

Вокально-хореографічна композиція - узгодженість дії в триєдиному мистецькому синтезі: поетичне слово — музика - хореографія.

Специфіка лексики в ілюстрації поетичного тексту, сюжету, пісні.

Музичні нюанси під час “чистого” звучання хору і при виконанні вокально-хореографічних епізодів.

Література: 13, 16, 22, 23, 24, 35, 40, 41

Тема 21.2. Сюїтна форма хореографічного твору

Практичні заняття № 20 з теми 21.2.

План

1. Історична довідка постановки.
2. Обґрунтування вибору теми і задуму.
3. Зміст (сюжет) хореографічної твору сюїтної форми.
4. Тема, ідея, жанр, вид, форма твору.

Мета: дослідити теоретичні джерела для постановки і здійснити постановку основної частини твору.

Завдання: підготувати Програму (зміст) і композиційний план майбутньої постановки.

Створити особисто хореографічний текст і просторовий малюнок танцю і розучити з виконавцями основні фрагменти майбутнього твору сюїтної форми.

Етапи створення хореографічної композиції:

- вивчення історичного та фольклорного матеріалу;
- підготовка Змісту твору;
- створення композиційного плану який складається із певної кількості епізодів. в кожному із них детально викладається опис дії;
- добір музики створеної композитором або підготовленої фонограми;
- створення всього тексту і всіх частин особисто балетмейстером - як сольних так і масових сцен, до того все це треба зафіксувати і запам'ятати;
- показ створеного матеріалу артистам-виконавцям;
- творчий показ з наступним аналізом.

Відмітна ознака сюїти – контрастність.

У народно-сценічній хореографії сюїта – музично-хореографічна композиція з кількох характерних танців, об'єднаних однією темою.

Сюжетний хореографічний твір складається з кількох самостійних, контрастних між собою частин, об'єднаних спільним художнім задумом.

Основою хореографічної сюїти є музика, лексика, малюнок танцю, темпоритм хореографічної дії та їхній тісний взаємозв'язок.

Головним завданням постановника є збереження єдності художнього задуму, взаємозв'язок музики та хореографічної драматургії, відповідність сценічної дії та музики, втілення в лексиці, малюнках емоційності, динамічному розвитку музичної драматургії.

Відмітні риси хореографічної сюїти:

1. Контрастність.

а) темпо-ритмічний розвиток (повільних, швидких темпів, ритмів).

б) манера, характер, стиль.

2. Програмність.

3. Тема, ідея.

4. Загальна драматургія: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка.

5. Драматургія кожного епізоду має бути закінченою за формою та змістом.

6. Кількість частин (від трьох частин і більше).

7. За часовим виміром – від 5 хвилин і більше.

8. Сюїта має бути побудована переважно на основі одного жанру.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 21

(усне опитування)

1. Що особливого в сюїтній формі композиції?
2. Основні етапи підготовки твору до постановки.
3. Етапи постановочного процесу.
4. Перевірка Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 13,16,22,23,24,35, 40, 41

Курс ІУ. Семестр 8.

МОДУЛЬ 22. ЛІТЕРАТУРНО-ДРАМАТУРГІЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Тема 22.1. Джерела для композиції сюїтної форми

Анотація до лекції 22.1.

Літературно-драматургічна основа хореографічної дії. Зв'язок хореографії з літературою.

Спорідненість хореографічного мистецтва з драматичним театром.

Засоби вираження літературно драматургічного змісту в хореографічному мистецтві. Особливості постановочної роботи над хореографічним твором, створюваним за сюжетом, запозиченим з літератури.

План

1. Джерела нових тем і сюжетів для постановки.
2. Художня цілісність та глибина задуму балетмейстера.
3. Тема, ідея - основні складові задуму постановника.
4. Етапи постановки хореографічної композиції сюїтної форми.
5. Методика підготовки Презентації хореографічної композиції (теоретична і практична частини).

Мета: Опрацювати підготовчій період і основний періоди постановки хореографічного твору сюїтної форми.

Джерела для постановки хореографічної композиції сюїтної форми:

- в літературних творах, народних драмах;
- в музиці – програмній або непрограмній, чи народній в обробці композитора або концертмейстера;
- у фольклорі – піснях, думах, казках;
- в етнографії – звичаях, обрядах, традиціях, ритуалах;
- в історичних джерелах, іконографічних матеріалах;
- в реальних життєвих ситуаціях.

Визначення часу та місця дії виконавців їх взаємовідносини

• Визначення характеру музики, розбиття її на музичні відрізки відповідно до характеру кожної частини танцю.

• Визначення стилю хореографічної постановки.

• Визначення виразних засобів танцю, за допомогою яких буде розкрито зміст номера.

• Сценічне оформлення сцени (декорації, костюми, освітлення)

• Визначення хронометражу.

Самостійна робота до теми 22.1.

Мета: опрацювати джерела для постановки танцю сюїтної форми.

Завдання:

– опрацювати тематику на фольклорній основі для хореографічної композиції;

– опрацювати музичні джерела для постановки;

– опрацювати художнє оформлення постановки.

– опанувати літературу з даної теми.

Опрацювати основні складові Презентації хореографічного твору

Література: 2, 3, 13, 16, 18, 23, 24, 28, 40, 41

Тема 22.2. Драматургічна основа хореографічного твору сюїтної форми

Практичні заняття № 21 до теми 22.2.

План

1. Драматургічна побудова твору.
2. Складові композиції хореографічного твору.
3. Етапи постановки твору:
   - опрацювання змісту хореографічного твору;
   - робота з солістами;
   - робота з масовими сценами;
   - постановка мізансцен;
   - робота з музичним матеріалом;
   - робота по створенню художнього образу в танці.

Мета: опрацювати структуру хореографічної композиції сюїтної форми відповідно до закону драматургічної побудови.

Підготувати Програму, (фабулу) твору. Програма хореографічного твору знаходить свій розвиток в композиційному плані. Визначити тему, ідею, сюжет, форму, жанр, вид..

Завдання: підготувати сценарно-композиційний план постановки. Опрацювати фрагменти майбутнього хореографічного твору відповідно до закону драматургічної дії:

Експозицію – початок дії, вихід дійових осіб. Експозиція знайомить глядачів з дійовими особами, допомагає їм скласти уявлення про характер героїв. У ній намічається характер розвитку дії.

Зав'язка - початок дії - герої знайомляться один з одним, між ними або між ними і якоїсь третьої силою виникають конфлікти.

Розвиток дії - сходинки перед кульмінацією – це та частина твору, де розгортається дія. Конфлікт, риси якого визначилися в зав'язці, знаходить напруженість.

Сходинки перед кульмінацією дії мають бути збудовані з декількох епізодів. Кількість їх і тривалість, як правило, визначаються динамікою розгортання сюжету. Від сходинки до сходинки вона повинна наростати, підбиваючи дію до кульмінації.

Кульмінації зазвичай відповідає також найбільша емоційна наповненість виконання.

Розв'язка завершує дію. Розв'язка може бути або миттєвої, різко обриває дію і стає фіналом твору, або, навпаки, поступовою.

Все це зафіксувати у сценарно-композиційному плані.

Проаналізувати також музичні фрагменти - основні події дійових осіб, кількість тактів і почасовий вимір кожного відрізка музично-хореографічної дії.

Теоретично і практично обґрунтовується характер кожної частини хореографічного твору.

Тема 22.3. Музична основа хореографічного твору

Індивідуальні заняття № 15 до теми 22.3.

Мета: опрацювати і проаналізувати музику до танцювальної композиції сюїтної форми.

Завдання: визначити побудову твору, що характеризуємося сукупністю формальних змістовних особливостей.

1. Підібрати музику для постановки хореографічного твору.
2. Опрацювати музичний супровід:
   - жанр музичного твору;
   - зміст;
   - музичну драматургію;
   - музичну форму.

3. Проаналізувати характер музики, розбити її на музичні відрізки відповідно до характеру кожної частини танцю.

Якщо музична частина створюється композитором треба враховувати такі моменти:

– ідею сюжету – літературна достовірність або історична правда викладеного матеріалу з національною приналежністю;

– жанрові особливості та форми хореографічного твору, музична характеристика їх доповнюється характеристикою виведених художніх образів;

– музична драматургія є базою для хореографічного тексту - головного виразника змісту балету, вона визначає образність і характер тем та їх розробку.

Важливий етап в роботі балетмейстера – робота музичним матеріалом. Якщо використовується аудіо запис (фонограма), вона має бути високої якості. Музика і танець, як синтез мистецтв, крім намагання до єдності, мають і свої проблеми: проблеми цілісності твору і рівноваги його складових.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 22

(усне опитування)

1. Перерахувати основні частини драматургії.
2. Етапи постановки хореографічного твору.
3. Складові музичного твору для танцю.

Література: 2, 3, 13, 16, 18, 23, 24, 28, 40, 41

МОДУЛЬ 23. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ЯК СЦЕНАРІЙ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Тема 23.1. Сценарно-композиційний план хореографічного твору сюїтної форми

Самостійна робота з теми 23.1.

Мета: розробка програми хореографічного твору.

Завдання:

- створення сценарно-композиційного плану;
- підбір музичного матеріалу до постановки;
- розробка лексики і малюнку танцю;
- опрацювання хореографічних образів.

Література: 2, 3, 13, 16, 18, 22, 23, 24, 28, 41

Тема 23.2. Етапи роботи балетмейстера по створенню хореографічного твору

Практичні заняття № 22 до теми 23.2.

План

1. Постановка фрагментів танцювальної сюїти.
2. Опрацювати теоретичну частину.
3. Скласти композиційний план хореографічного номера за завданням викладача.
4. Постановка епізодів з солістами, типажами, іншими дійовими особами..
5. Постановка масових епізодів.

Мета: Здійснити постановку композиції сюїтної форми фрагментарно, відповідно до етапів постановочного процесу.

Завдання: творчий задум – це перший етап в роботі балетмейстера над хореографічним твором.

Пошук нових тем і сюжетів балетмейстер черпає:

- у літературних творах, народних драмах;

- у музиці – програмній або непрограмній, чи народній в обробці композитора або концертмейстера;

- у фольклорі – піснях, думах, казках;

- в етнографії – звичаях, обрядах, традиціях, ритуалах;

- в історичних джерелах, іконографічних матеріалах;

- у реальних життєвих ситуаціях.

Наступні етапи в роботі балетмейстера – добір музичного матеріала, робота з концертмейстером. Далі - підготовка сценарно-композиційного плану, створення лексики і просторового малюнку відповідно до художгнього образу, розучування композиції з виконавцями і підготовка до сценічного показу.

Етап 1. Підготовка програми (літературної основи майбутнього твору).

Етап 2. Написання сценарно-композиційного плану на основі програми майбутнього твору).

Етап 3. Робота з музичним матеріалом.

Етап 4. Створення хореографічного твору.

Етап 5. Постановочна робота з виконавцями.

Етап 6. Підготовка до виступу на сцені.

Етап 7.Робота з художником, сценографом.

У заключній стадії створюється світлова партитура.

Індивідуальні заняття № 22 до теми 23.2.

Мета: підготувати історичну довідку до постановки хореографічного твору.
Завдання:

- підготувати зміст хореографічного твору;
- підготувати сценарно-композиційний план твору.
- підготувати і проаналізувати музичний матеріал;
- опрацювати лексику хореографічного твору;
- опрацювати художній образ твору
- опрацювати манеру, стиль і характер виконання танцю.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 23

(усне опитування)

1. Складові сценарно-композиційного плану хореографічної композиції
2. Етапи роботи постановника по створенню твору.
3. Специфіка роботи балетмейстера з солістами.
4. Специфіка роботи балетмейстера з масовими сценами.
5. Яку роль грає архітектоніка в хореографічному творі?

Література: 2, 3, 13, 16, 18, 22, 23, 24, 28, 41

МОДУЛЬ 24. ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Тема 24.1. Робота балетмейстера з художником

Самостійна робота до теми 24.1.

План

1. Співавторство балетмейстера й художника.
2. Оформлення сценічного простору.
3. Особливості сценічного одягу.

Мета: Підготувати разом з художником оформлення хореографічного твору. Театральний художник є співавтором балетмейстера та композитора у відтворенні задуму та побудові спектаклю. Художником вирішуються питання простору (в трьох вимірах), в якому відбувається дія, де через зміни картин (декорацій, костюмів та світла) утворюється своя драматургія живопису . Тому задум балетмейстера і композитора мусить бути близьким та зрозумілим художникові, бо своєю роботою він доповнює зорове сприйняття твору.

Драматург, композитор, художник – це фахівці, які виконують завдання балетмейстера, який раніше за всіх побачив твір у своїй уяві.

Напрями живопису, їх поділ та коротка інформативна характеристика (реалістичний-інформативний, абстрактний психологічний).

Закони сприйняття кольору що зумовлені людським сприйняттям.

Сценічний костюм для балетного артиста, який створюється художником, - один із основних компонентів матеріальної і художньої культури.

Художник, працюючи над ескізами костюмів, мусить завжди враховувати специфіку хореографічної дії.

Завдання: Перегляд відеозапису зразків художнього оформлення спектаклів та окремих танцювальних композицій із наступним аналізом прийомів, застосованих художниками при сценічному оформленні переглянутих творів.

Література: 2, 3, 13, 16, 18, 22, 23, 24, 28, 40, 41

Тема 24.2. Постановка хореографічної композиції сюїтної форми *(кваліфікаційна робота).*

Практичні заняття № 22 до теми 24.2

План

1. Скласти композиційний план хореографічного номера.
2. Постановочна робота.
3. Репетиційна робота. Робота із солістами. Робота з масовими сценами.
4. Робота над створенням хореографічних образів.
5. Репетиція в костюмах.

Мета: Постановка хореографічного твору сюїтної форми, основу якого здобувач самостійно визначає хореографічний матеріал широкого спектру і діапазону, побудованого на сюжетній основі.

Завдання:

1. Підготувати танцювальну композицію.
2. Опрацювати музичний матеріал хореографічного твору.
3. Розучити танець з виконавцями.

4. Відпрацювати хореографічну лексику, просторові малюнки.
5. Здійснити роботу по створенню художнього образу.

Принципи побудови хореографічної сюїти - за тематичними, жанровими, стильовими ознаками. Збереження національного, локального колориту.

Специфіка постановки сюїтної форми як логічне завершення кожної з частин, модуляція як перехід до наступної частини.

Рекомендовані форми хореографічних композицій сюїтної форми:

- хореографічна картина на матеріалах обрядовості;
- сучасна хореографічна версія обряду;
- тематичне вокально-хореографічне дійство;
- одноактний балет.

Основою постановки є - сценарно-композиційний план, який складається із певної кількості епізодів, в кожному із них детально викладено опис дії; а також музика яка спеціально створена композитором, або підготовлена компілятивна на фонограмі.

Постановка всього тексту і всіх частин особисто балетмейстером - як сольних так і масових сцен. Робота з виконавцями над художніми образами. Підбір костюмів і реквізиту. Підготовка до прилюдного показу.

Робота із сценографом.

У заключній стадії створюється світлова партитура.

Презентація твору: творчий прилюдний показ хореографічної композиції сюїтної форми.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 24

(усне опитування)

1. Що особливого в сюїтній формі композиції?
2. Основні складові підготовчого процесу до постановки твору.
3. Етапи постановочного процесу.
4. Перевірка Презентації твору (письмовий варіант).

Література: 2, 3, 13, 16, 18, 22, 23, 24, 28, 40, 41

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

І семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	
			1 модуль	2 модуль
1	Відвідування лекцій і участь в ауд. роботі	3	1х3=3	
2	Практичні заняття	4	8 х 4 = 32	9 х 4 = 36
3	Індивідуальні заняття	3	2х3=6	2х3=6
4	Модульний контроль	2	2	2
	Усього за модуль		**43**	**44**
	Екзамен	**13**		
	Разом з дисципліни	**43+44+13=100**		

ІІ семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)			
			3 модуль	4 модуль	5 модуль	6 модуль
1	Відвідування лекцій та участь в аудиторній роботі	3	1 х 3= 3			
2	Практичні заняття	1	1х 9= 9	1х9= 9	1х9=9	1х10= 10
3	Індивідуальні заняття	3			2х3=6	2х3=6
5	Модульний контроль	2	2	2	2	2
	Усього за модуль		**14**	**11**	**17**	**18**
	Залік	**40**				
	Разом з дисципліни	**14+11+17+18+40=100**				

III семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні			
			7 модуль	8 модуль	9 модуль	10 модуль
1	Відвідування лекцій і участь в аудит. роботі	3	1x3=3			
2	Практичні заняття	1	1 x 9 = 9	1 x 9 = 9	1 x 9 = 9	1x10=10
3	Індивідуальні заняття	3			2x3=6	2x3=6
4	Модульний контроль	2	2	2	2	2
	Усього за модуль		**14**	**11**	**17**	**18**
	Екзамен	**40**				
	Разом з дисципліни	**14+11+17+18+40=100**				

IV семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)		
			11 модуль	12 модуль	13 модуль
1	Відвідування лекцій і участь в аудит. роботі	3	1x3=3	-	-
2	Практичні заняття	2	2 x 9 = 18	2 x 9 = 18	2 x 9 = 18
3	Індивідуальні заняття	3	2x3=6	2x3=6	
4	Модульний контроль	2	2	2	2
	Усього за модуль		**29**	**26**	**20**
	Екзамен	**25**			
	Разом з дисципліни	**29+26+20+25=100**			

V семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	
			14 модуль	15 модуль
1	Відвідування лекцій і участь в ауд. Роботі	3	1х3=3	
2	Практичні заняття	4	4 х 8 = 32	4 х 9 = 36
3	Індивідуальні заняття	3	2х3=6	2х3=6
4	Модульний контроль	2	2	2
	Усього за модуль		**44**	**44**
	Екзамен	**12**		
	Разом з дисципліни	**44+44+12=100**		

VI семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)		
			16 модуль	17 модуль	18 модуль
1	Відвідування лекцій і участь в аудит. роботі	3	1х3=3	-	-
2	Практичні заняття	2	2 х 9 = 18	2 х 9 = 18	2 х 9 = 18
3	Індивідуальні заняття	3	2х3=6	2х3=6	
4	Модульний контроль	2	2	2	2
	Усього за модуль		**29**	**26**	**20**
	Екзамен	**25**			
	Разом з дисципліни	**29+26+20+25=100**			

VII семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)		
			19 модуль	**20 модуль**	**21 модуль**
1	Відвідування лекцій і участь в аудит. роботі	3	1х3=3	-	-
2	Практичні заняття	2	2 х 9 = 18	2 х 9 = 18	2 х 9 = 18
3	Індивідуальні заняття	3	2х3=6	2х3=6	
4	Модульний контроль	2	2	2	2
	Усього за модуль		**29**	**26**	**20**
	Залік	**25**			
	Разом з дисципліни	**29+26+20+25=100**			

VIII семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)		
			22 модуль	**23 модуль**	**24 модуль**
1	Відвідування лекцій і участь в аудит. роботі	3	1х3=3	-	-
2	Практичні заняття	2	2 х 9 = 18	2 х 9 = 18	2 х 9 = 18
3	Індивідуальні заняття	3	2х3=6	2х3=6	
4	Модульний контроль	2	2	2	2
	Усього за модуль		**29**	**26**	**20**
	Екзамен	**25**			
	Разом з дисципліни	**29+26+20+25=100**			

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ/ЕКЗАМЕНУ.

1. У чому полягає діяльність педагога, балетмейстера, хореографа?
2. Чим відрізняється робота педагога-балетмейстера від балетмейстера репетитора?
3. Специфіка діяльності педагога-балетмейстера у балетній трупі, ансамблях народного танцю, аматорських колективах.
4. Що таке «композиція танцю»?
5. Що таке «танцювальна композиція»?
6. Що таке «малюнок танцю»?
7. Які види малюнків танцю існують?
8. Що таке «хореографічна лексика»?
9. Які бувають види та напрямки хореографічної лексики?
10. Що таке «драматургія танцю»?
11. Чим «музично-танцювальна драматургія» відрізняється від «сценарної драматургії»?
12. Що таке «хореографічний образ», «хореографічна характерність»?
13. Наведіть приклади виразних хореографічних образів з класичної спадщини?
14. Що первинне в хореографічному мистецтві: музика чи танець? І чому?
15. Наведіть приклади малої та великої хореографічної форми.
16. Дайте визначення поняття «хореографія», «танець».
17. Основні види танцю. Дати характеристику.
18. Жанри танцю. Дати характеристику.
19. Дайте визначення понять «ритм» і «темп».
20. Хореографічні малюнки. Їх види. Закон сценічної рівноваги.
21. Визначення хоровода.
22. Специфіка постановки хороводів згідно з їх класифікацією.
23. Планшет сцени.
24. Хореографічна мова та все, що до неї належить.
25. Ракурс і графіка руху. Прийоми сценічного простору.
26. Дайте визначення поняття «композиція танцю», «архітектоніка».
27. Поняття «зміст» і «форма» в танці.
28. Що таке тема, ідея та наскрізна дія хореографічного твору?
29. Графічна побудова хореографічного твору.
30. Що таке образ, художній образ, надзавдання актора?
31. Дайте визначення поняття «пантоміма».
32. Різниця між танцем і пантомімою.
33. Що таке «хореографічна лексика»?
34. Характеристика зображальних і виражальних поз.

ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

Екзаменаційні та залікові вимоги

- Застосування теоретичних знань на практиці.
- Вміння робити власні висновки та узагальнення.
- Створення номеру з урахуванням вимог.
- Розкриття задуму балетмейстера, драматургії номеру.
- Опанування виконавської майстерності та виразності. Відтворення характеру і манери виконання.
- Опанування комбінаціїями та етюдами.
- Систематизація знань у практичній складовій дисципліни «Мистецтво балетмейстера».

Критерії оцінювання до практичних занять

Модулі: 1, 2, 14,15 (1–4 бала)

- Відтворення балетмейстерського задуму та робота з виконавцями – 1 бал;
- Оригінальність і креативність хореографічної постановки – 1 бал;
- Виконавська майстерність та виразність – 1 бал;
- Відповідність лексики музичному образу – 1 бал.

Модулі:11, 12,13,16,17,18,19,20,21,22,23,24 (1–2 бала)

-Відтворення балетмейстерського задуму та робота з виконавцями – 0,5 бала;
-Оригінальність і креативність хореографічної постановки – 0,5 бала;
-Виконавська майстерність та виразність – 0,5 бала;
-Відповідність лексики музичному образу – 0,5 бала.

Модулі: 3,4,5,6,7,8,9 ,10 (1 бал)

- Відтворення балетмейстерського задуму та робота з виконавцями – 0,25 бала;
- Оригінальність і креативність хореографічної постановки – 0,25 бала;
- Виконавська майстерність та виразність – 0,25 бала;
- Відповідність лексики музичному образу – 0,25 бала.

Критерії оцінювання до індивідуальних занять

- Втілення балетмейстерського задуму – 1 бал;
- Опанування лексичним матеріалом та малюнком танцю – 1 бал;
- Робота над образним вирішенням хореографічної постановки – 1 бал.

Семестр 1. Постановка хореографічного етюду.

Постановка хореографічного етюду з чітко визначеною темою, ідеєю, формою, різновидом і жанровою ознакою.

Створення художнього образу - розкриття ідеї і теми задуму.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт відповідно до завдання: тема, ідея, драматургія, образність, музика, лексика, композиція.

Семестр 2. Постановка хороводу.

Постановка хороводу з вирішенням художнього образу.

Вибір теми. Добір виконавців. Відповідність виду, жанру.

Підготовка програми (або короткого змісту) хороводу з використанням ілюстративності. Музичний аналіз хореографічного твору.

Підготовка відповідно до задуму художнього оформлення хороводу.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

Семестр 3. Постановка танцю за записом.

Постановка танцю за записом із використанням літературних джерел (або відеоматеріалів). Набуття навичок розшифрування танцю за записом.

Вид, форма, жанр танцю (за вибором здобувача) .

Консультація з викладачем для остаточного вирішення питань стосовно постановки: вибір композиції, добір лексики, музики тощо.

Відповідність національного колориту, виду, форми і жанру танцю.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

Семестр 4. Постановка сюжетного хореографічного твору на дитячу тематику.

Вибір провідних виконавців на головні партії в танці.

Робота над акторською майстерністю в танцях із сюжетною основою.

Вивчення лексичного матеріалу.

Робота над створенням художнього образу. Робота з концертмейстером над музичним матеріалом хореографічного твору.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

Семестр 5. Постановка хореографічного твору з розгорнутою лексикою.

Постановка хореографічного твору - одного з регіонів України. Постановка танцю за вибором здобувача. Ретельне вивчення хореографічного матеріалу. Добір музики до танцю. Розробка хореографічної лексики, просторового малюнку танцю, драматургії. Відпрацювання номера з виконавцями.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

Семестр 6. Постановка сюжетного танцю малої форми (хореографічної мініатюри).

Визначення теми, ідеї та сюжету хореографічного твору.

Ретельний добір характерних образів, персонажів, типажів.

Створення художнього образу танцю.

Підготовка та опрацювання змісту сценарно-композиційного плану.

Робота над акторською і технічною майстерністю виконавців.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

Семестр 7. Сценічна обробка фольклорного танцю.

Набуття навичок обробки фольклорних хореографічних зразків. Увага до відтворення задуму. Збереження національної манери виконання. Підготовка сценарно-композиційного плану хореографічного твору.

Обробка лексики шляхом ускладнення темпо-ритмічної основи. Шліфування окремих деталей танцю і танцю в цілому.

Робота над художнім оформленням хореографічної постановки.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

Семестр 8. Постановка танцю сюїтної форми.

Постановка хореографічного твору сюїтної форми, в основі якого здобувач самостійно визначає хореографічний матеріал широкого спектру і діапазону, побудованого на сюжетній основі.

Створення художнього образу відповідно до теми та ідеї танцю.

Підготовка програми та сценарно-композиційного плану хореографічного твору.

Опрацювання драматургії хореографічного твору.

Опрацювання музичного матеріалу хореографічного твору.

Опрацювання хореографічної лексики і просторового малюнку.

Робота над художнім оформленням хореографічної постановки. Режисерсько-хореографічний аналіз твору.

Творчий показ, обговорення та аналіз робіт.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА

Відповідь здобувача оцінюється на:

- **Оцінку А (90-100)** – якщо повно та глибоко, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - застосовує теоретичні знання на практиці, робить власні висновки та узагальнення;
  - володіє технікою виконання рухів, виконавською майстерністю, артистизмом, музикальністю;
  - хореографічну постановку створює згідно вимог та випрацьовує з виконавцями; володіє креативністю пластичного мислення.
- **Оцінку В (82-89)** – якщо правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - застосовує теоретичні знання на практиці та робить певні узагальнення;
  - виявляє хороші знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - хореографічну постановку створює з певними неточностями щодо вимог і відпрацювання з виконавцями;
  - володіє технікою та манерою виконання.
- **Оцінку С (74-81)** – якщо правильно викладено матеріал:
  - відображає знання програми навчальних дисципліни;

- хореографічну постановку створює і відпрацьовує з виконавцями послідовно, але не виразно;
- техніка виконання рухів, виконавська майстерність має певне недоліки, спостерігається поверхневий підхід.
- наявні неточності у виконанні практичних завдань.

➢ **Оцінку D (64-73)** – якщо здобувач здобувач демонструє знання дисципліни недостатньо поверхнево і непослідовно;
- хореографічна постановка і відпрацьовування з виконавцями мають суттєві недоліки;
- номер потребує доопрацювання;
- тема ідея твору та задум балетмейстера не розкрито в повній мірі;
- техніка виконання рухів і виконавська майстерність слабкі, невиразні.

➢ **Оцінку E (60-63)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою, що свідчить про наявність прогалин у знаннях;
- хореографічний номер створено з помилками не враховані зауваження та рекомендації викладача;
- постановка виконана з помилками.

➢ **Оцінку FX (35-59)** – якщо здобувач не відповів на поставлене питання або відповідь є неправильною:
- - відсутність знань або їх безсистемність та поверховість;
- - власна постановка створена не повністю або відсутня.

➢ **Оцінку F (1-34)** – якщо здобувач не відвідував заняття, не відпрацював їх, не виконував завдань і не демонстрував зацікавленості в навчальному процесі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

1. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Публікації науково-педагогічного працівника за темою навчальної дисципліни:

1. Камін В. Етюд як перша ланка на шляху балетмейстерської майстерності : методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів. Київ : НАКККіМ, 2012. 22 с.
2. Камін В. Мистецтво балетмейстера. Навчально-методичний комплекс. Київ.: НАКККіМ, 2014. 194с.
3. Камін В. Хореографія. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів освітнього рівня «Бакалавр» спеціальності 024 «Хореографія». Київ : НАКККіМ, 2019. 54 с.
4. Мистецтво балетмейстера. Робоча програма для здобувачів ВНЗ спеціальності 6.020200 «Хореографія», спеціалізації «Народна хореографія». Київ. Мін. культури і туризму України; КНУКіМ. 2005р.106 с.
5. Тези доповіді: «Зміст і форма в хореографічному мистецтві». Матеріали УІ Міжнародної науково-практичної конференції. Київ :НАКККіМ. «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» 21 травня 2021р. Київ. Мін. к-ри та інформ. політики України; НАКККіМ. 2021р. С. 15-18.
6. Тези доповіді: «Музика танцю». Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-творчої конференції. К.:НАКККіМ. «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» 19 травня 2014р. Київ. Мін. К-ри України; НАКККіМ. 2014. С. 37-40.
7. Тези доповіді: «Особистість балетмейстера». Матеріали І Всеукраїнської науково-творчої конференції. «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» 20 травня 2013р. Київ. Мін. К-ри України; НАКККіМ. 2013. С.48-51.
8. Тези доповіді: «Перші кроки майстерності». Матеріали ІУ Міжнародної науково-практичної конференції «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі». Київ. Мін. к-ри та інформаційної політики України; НАКККіМ. 2019. С. 103-106.
9. Тези доповіді: «Самостійна робота – шлях до майстерності балетмейстера». Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі». 19 травня 2017. Київ. Мін. к-ри України; НАКККіМ. 2017. С. 184-187.
10. Тези доповіді: «Танець у сценічному просторі». Матеріали У Міжнародної науково-практичної конференції «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» 2020. Київ. Мін. к-ри України; НАКККіМ. 2020. С. 43-46

Основна література:

11. Березова Г. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах Київ : Музична Україна, 1990. 256 с.
12. Білошкурський В., Шалапа С., Перепелкін В. Танцювальне мереживо Полтавського краю. Київ : НАКККіМ, 2014. 267 с.
13. Боримська Г. Самоцвіти українського танцю. Київ : Мистецтво, 1974. 136 с.
14. Вадясова Н., Чернець В., Шульгіна В. Мистецько-педагогічна школа видатного діяча української культури М. Вантуха . Київ : НАКККіМ, 2012. 150 с.
15. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. Київ : Мистецтво, 1996. 494 с.
16. Василенко К.Український танець : підручник. Київ: ІПК ПК, 1997.282 с.
17. Верховинець В. Весняночка. Київ: Мистецтво, 1979. 340 с.

18. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. Київ : Музична Україна, 1990. 150 с.
19. Воропай О. Звичаї нашого народу . Київ : Оберіг, 1993. 590 с.
20. Гарасимчук Р. Народні танці українців. Бойківські та лемківські танці. Львів, 2008. 320 с.
21. Гарасимчук Р. Народні танці українців. Гуцульські танці . Львів, 2008. 608 с.
22. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
23. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. Київ : Наукова думка, 1963. 235 с.
24. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Наукова думка, 1969. 615 с.
25. Забута Б. Музичне забезпечення хореографічних постановок. Рівне : Волинські обереги, 2011. 195 с.
26. Загайкевич М. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
27. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Навч. посібник. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.
28. Кривохижа А. Гармонія танцю. Кіровоград, 2007. 88с.
29. Литвиненко В. Зразки народної хореографії. Київ: Альтерпрес, 2008. 467 с.
30. Шалапа С., Корисько Н. Методика роботи з хореографічним колективом: підручник, 1 частина. Київ: НАКККіМ, 2015. 252 с.
31. Шалапа С., Корисько Н. Методика роботи з хореографічним колективом: підручник, 2 частина. Київ: НАКККіМ, 2015. 220 с.
32. Шевченко В. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії. Київ : Міжнар. Слов.університет, 2006. 184 с.
33. Шевчук А. Дитяча хореографія. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 287 с.

Допоміжна література:

34. Вірський П. У вихорі танцю. Вип. I-VI / П. Вірський. Київ : Мистецтво (1977–1982).
35. Голубка. Танці з репертуару заслуженого самодіяльного вокально-хореографічного ансамблю УРСР «Галичина». Київ : Мистецтво, 1972. 172 с.
36. Квецко О. Я. Хореографічна культура бойків на Прикарпатті кінця XX –початку XXI століть. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/dysertatsii/Avtoreferat_KvetskoOY.pdf
37. Козинко Л. Фольклорний танець: проблеми збереження та творчого переосмислення в сучасній хореографічній культурі: матеріали доповідей звітно-наукової конференції викладачів Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. за 2009 р, 10 – 11 лютого 2010 р. Київ, 2010. С .78-82 (194 с.).
38. Станішевський Ю. Балетний театр України: 225 років історії. Київ : Муз. Україна, 2003. 440 с.
39. Станішевський Ю. Балетний театр України: 225 років історії. Київ : Муз. Україна, 2003. 440 с. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст.: монографія; Харк. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 2007. 344с.
40. Чепалов О.І. Театральна вечірка Non Stop Київ : Ліра-К,2025.-407 с.:іл.
41. Чепалов О.І. Ікар з берегів Борисфена Київ: Ліра-К,2025 .-400 с.: іл.
42. Чурпіта Т. Микола Трегубов. Життя і творчість. Київ : НАКККіМ, 2018. 142 с.

43. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії: монографія; Київ : Карпенко В.М., 2008. 168 с.

44. http://library.nakkkim.edu.ua/ – електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

45. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – К. : Кондор, 2011. – 469 с. [Електронний ресурс]. URL: http://pidruchniki.com/1486011037101.

46. Шариков Д.І. Стилі сучасної хореографії сьогодення [Електронний ресурс]. URL: http://www.rusnauka.com/NTSB_2006.

47. Шутко Ф. О. Духовна культура українського народу та її вплив на сучасний розвиток цілісного суспільства в Україні/ URL: http://www.uuba.org.ua.